

De rechtheb- den op wacht- of overbruggings- uitkeringen

Voorwoord

De werkloosheid blijft een van de meest nijpende sociale problemen. Ze raakt alle leeftijdsklassen. Omdat de intrede op de arbeidsmarkt een belangrijke stap in het leven van jongeren is en de jongeren daaromtrent bijzondere verwachtingen hebben, is werkloosheid bij jonge volwassenen des te prangender, vooral wanneer de situatie van gedwongen inactiviteit lang aansleept.

Hoe gebeurt de overgang tussen de school en het werk? Hoeveel tijd moeten de jongeren besteden aan de zoektocht naar werk?

Jongeren kunnen aanspraak maken op uitkeringen in afwachting van hun intrede op de arbeidsmarkt. Door dit stelsel van sociale uitkeringen te analyseren, kunnen we de intrede van de jongeren op de arbeidsmarkt opvolgen. De analyse van de uitkeringsgerechtigden kan echter geen totaalbeeld geven van de jongeren die wachten op hun intrede op de arbeidsmarkt.

Enerzijds zullen een aantal jongeren hun eerste job reeds gevonden hebben vóór of gedurende de wachttijd die de toekenning van de uitkeringen voorafgaat en dus geen aanspraak meer maken op uitkeringen.

Anderzijds voldoen een aantal jongeren, ook al werd het toepassingsveld van de maatregel steeds uitgebreider, niet aan de voorwaarden om uitkeringsgerechtigd te zijn. Zij komen ook niet voor in deze studie.

Zoals de naam aangeeft, vormen de wachttuitkeringen een «voorlopig regime in afwachting van een baan», maar wij zullen in deze studie zien dat dit niet opgaat voor alle gerechtigden.

Wij hopen dat de bevoegde instanties door deze korte analyse, die hun aandacht en hun inspanningen zeker verdient, een nieuwe kijk op de sociale realiteit verkrijgen.

De Administrateur-generaal,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'K. Baeck', with a long horizontal stroke and a diagonal line extending downwards to the right.

Karel BAECK.

Inhoud

Voorwoord	3	Hoelang blijven de uitkeringsgerechtigden op basis van studies werkloos?	25
Inleiding	5	<i>Duur van de uitkering volgens het geslacht ..</i>	25
I. Eerste luik:		<i>De duur van de uitkering volgens gewest .....</i>	26
De gerechtigden op wacht- of overbruggingsuitkeringen in hun geheel	7	<i>De werkloosheidsduur per gezinscategorie ...</i>	26
Kort historisch overzicht	9	Besluiten (1)	28
De toestand van de jongeren op de arbeidsmarkt	10	II. Tweede luik:	
<i>Op welke leeftijd komen de jongeren op de arbeidsmarkt? .....</i>	10	FOCUS op werknemers met gezinslast (categorie A) met recht op wachtuitkeringen of overbruggingsuitkeringen	29
Op zoek naar een job	11	Algemene evolutie	31
<i>Eerste stap:</i>		Verdeling volgens geslacht	32
<i>zich inschrijven als werkzoekende en een wachttijd doorlopen .....</i>	11	Verdeling volgens gewest	33
De wachttijd per gewest	12	Verdeling volgens leeftijd	35
De wachttijd in functie van de gevolgde studies	12	Verdeling volgens uitkeringsstatuut	36
Juli	12	Verdeling volgens inactiviteitsduur	37
Juni	12	Verdeling volgens gedane studies	38
<i>Tweede stap:</i>		Verdeling volgens nationaliteit	39
<i>eenmaal de wachttijd is doorlopen, een uitkering aanvragen en ontvangen .....</i>	13	Besluiten (2)	40
Overbruggingsuitkeringen of wachtuitkeringen?	13	Bijlage:	
Welke plaats bekleden de gerechtigden op wacht- of overbruggingsuitkeringen in het geheel van de uitkeringsgerechtigde werklozen?	14	Evolutie van de reglementering die rechtstreeks of onrechtstreeks invloed heeft op de wacht- en overbruggingsuitkeringen	41
En hoe zit het per geslacht en per gewest?	15		
Wie zijn de gerechtigden op wachtuitkeringen eigenlijk?	17		
<i>Niet enkel de werkzoekende volledig werklozen .....</i>	17		
De vrijgestelde rechthebbenden	17		
De deeltijds werklozen met behoud van rechten en inkomensgarantie-uitkering	18		
<i>Bij de rechthebbenden op uitkeringen op basis van studies vindt men veel vrouwen .....</i>	19		
<i>Toegekend na het beëindigen van de studies hebben de wachtuitkeringen toch steeds minder betrekking op jongeren .....</i>	21		
<i>Een hoger scholingsniveau geeft meer mogelijkheden om eruit te geraken .....</i>	22		
<i>Tussen de personen toegelaten op basis van studies zijn er meer en meer werknemers met gezinslast .....</i>	22		
Hoe zit het per gewest?	24		

Inleiding

Onder bepaalde voorwaarden kunnen werkzoekenden aanspraak maken op werkloosheidsuitkeringen na gepresteerde arbeid.

Bovendien hebben in ons land tevens jongeren die bepaalde studies of een leertijd beëindigd hebben recht op uitkeringen in afwachting van een job: indien bepaalde studies beëindigd zijn worden wachtuitkeringen toegekend.

Jongeren die nog deeltijds onderwijs volgen in het kader van de deeltijdse leerplicht tussen 15 en 18 jaar kunnen aanspraak maken op overbruggingsuitkeringen. Sedert 1 juli 2000 kunnen de overbruggingsuitkeringen echter behouden worden tot het einde van de lopende studiecycclus of vorming.

De huidige analyse omvat twee luiken.

In een eerste luik schenken we aandacht aan de groep toegelaten op basis van studies of van een leertijd als geheel en volgen we hun intrede op de arbeidsmarkt.

In dit luik gebruiken we de statistische informatie van de gewestelijke bemiddelingsdiensten FOREM, VDAB en BGDA over de werkzoekenden.

Vanaf het ogenblik dat de personen vergoed worden zijn de gegevens afkomstig van onze eigen instelling. De cijfergegevens slaan op het aantal betalingen, deze gegevens stemmen bij benadering overeen met het aantal fysieke eenheden.

Het tweede luik betreft de evolutie van de samenwonenden met gezinslast die, niet alleen in absolute maar ook in relatieve cijfers, een stijging vertonen tegenover de andere gezinscategorieën. Om de verschillende situaties beter tot hun recht te laten komen, hebben wij hier geopteerd voor budgettaire eenheden of met andere woorden "voltijdse equivalenten".

De categorie van samenwonenden met gezinslast wordt onderzocht in functie van karakteristieken zoals leeftijd, geslacht, gedane studies, gewest, nationaliteit en inactiviteitsduur.

I

**Eerste luik:
de gerechtigden op wacht-
of overbruggings-
uitkeringen in hun geheel**

Kort historisch overzicht

Wanneer werd deze specifiek Belgische regeling, die de RVA toelaat jongeren op basis van studies te vergoeden, in onze werkloosheidsverzekering geïntroduceerd? Aan welke behoefte beantwoordde ze? Hoe is deze reglementering nadien geëvolueerd?

De geïnteresseerde lezer vindt in bijlage een overzicht van de belangrijkste wijzigingen in de reglementering.

Welke zijn de krachtlijnen?

Reeds in 1945 konden werkloosheidsuitkeringen worden uitgekeerd aan werklozen na studies in het vakonderwijs, en in 1951 ook na een erkende leertijd. Alhoewel er geen leeftijdsbeperking was, was het aantal steuntrekkers op deze basis zeer beperkt en dit tot in 1968.

Het Koninklijk Besluit van 3 oktober 1968 begon met een uitbreiding van het aantal studies en leerprogramma's die recht geven op een uitkering, uitbreiding die verder gaat tot op de dag van vandaag. Inderdaad, achtereenvolgens werden de hogere cyclus van het algemeen onderwijs, de lagere cyclus van het technisch en beroepsonderwijs, een certificaat of diploma van de Centrale Examencommissie (tegenwoordig de bevoegde examencommissies van de Gemeenschappen), het deeltijds onderwijs en de equivalente studies in Europese Economische Ruimte (de Europese Unie + IJsland, Noorwegen en Liechtenstein) rechtgevend op wachttuitkeringen.

Het forfaitaire stelsel van wachttuitkeringen vervangt de 'werkloosheidsuitkeringen op basis van studies' die werden toegekend op basis van een fictief loon. Het nieuwe uitkeringsstelsel werd van kracht in 1982 voor de alleenwonende en samenwonende werknemers en pas vanaf 1992 voor de werknemers met gezinslast (gezinshoofden).

Een andere vaststelling dringt zich eveneens op: oorspronkelijk waren slechts enkele onderwijsrichtingen rechtgevend, nl. zij die direct voorbereidden op bepaalde beroepen in loondienst. Nadien kwamen steeds meer studierichtingen aan bod die een algemenere voorbereiding verzekerden voor intreding op de arbeidsmarkt. Samen met het forfaitaire karakter van de wachttuitkeringen toont dit aan dat de wetgever meer en meer een minimumuitkering heeft willen garanderen aan een zo groot mogelijk aantal jongeren die niet onmiddellijk een plaats vonden op de arbeidsmarkt. Momenteel zijn voorstellen om de lijst van studies die recht geven op wachttuitkeringen uit te breiden, nog steeds aan de orde van de dag.

Oorspronkelijk moest men de aanvraag voor uitkeringen op basis van studies indienen binnen een termijn van één jaar na het einde van de studies. Een verlenging van deze termijn was mogelijk bij militaire dienst of dienst als gewetensbezwaarde, bij overmacht of bij bijkomende opleidingen of vormingen. Deze termijn werd tenslotte opgeheven met het KB van 12 april 1983.

Ook de maximumleeftijd bij de uitkeringsaanvraag, nog 25 jaar in 1968, werd achtereenvolgens verhoogd tot 26 en 30 jaar.

Daarenboven heeft de verplichte wachttijd een evolutie gekend die nauw in verband staat met de begrotingsmaatregelen om de staatsschuld te beperken. Hij is sinds 1980 in etappes en per leeftijdklasse verhoogd om ontsparingen in de werkloosheidsbegroting tegen te gaan. De reeds vermelde overschakeling naar forfaitaire uitkeringen gebeurde ook met dit doel.

De toestand van de jongeren op de arbeidsmarkt

Op welke leeftijd komen de jongeren op de arbeidsmarkt?

Bij onderzoek naar de leeftijd bij het verlaten van de school blijkt dat dit voornamelijk gebeurt tussen 18 tot 24 jaar. De leeftijdsklassen met het grootst aantal schoolverlaters zijn 20 (17,1 %) en 23 jaar (14,0 %) bij de mannen en 21 (15,7 %) en 22 jaar (17,6 %) bij de vrouwen.

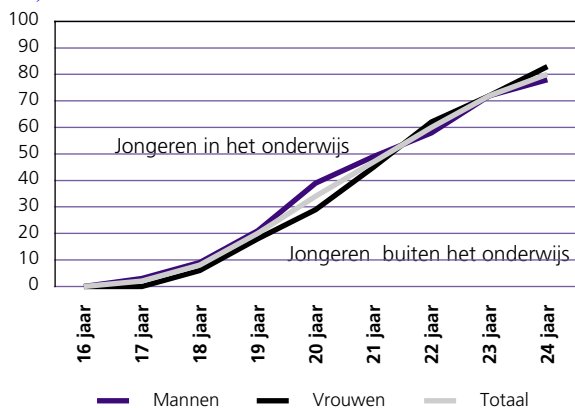
Tabel 1
Schoolverlaters volgens leeftijd in %

Leeftijd	Mannen	Vrouwen	Totaal
16 jaar	0	0,1	0,1
17 jaar	2,6	0,3	1,4
18 jaar	6,6	5,8	6,3
19 jaar	12,2	11,4	11,7
20 jaar	17,1	11,5	14,5
21 jaar	10,6	15,7	12,9
22 jaar	9,2	17,6	13,3
23 jaar	14	9,1	11,7
24 jaar	6,1	11	8,5

Bron: EBB 1997-NIS, Eurostat

Op 24 jaar heeft dan ook 80,4 % van de personen het onderwijs verlaten.

Grafiek 1
Cumulatieve uitstroom uit het onderwijs tussen 16 en 24 jaar

Bron: EBB 1997, Eurostat

De graad van deelname aan het onderwijs van de groep -20-jarigen is bijzonder hoog voor de jonge mannen (in de orde van 90 %) en de jonge vrouwen (93 %).

Als gevolg van deze hoge scholingsgraad is de graad van tewerkstelling zeer laag. Hij ligt rond de 7 %. Dit cijfer is één van de laagste in Europa. Het Europees gemiddelde is 26,6 % (Eurostat, 1997).

In de leeftijdsklasse van 15 tot 24 jaar verhoogt de Belgische tewerkstellingsgraad gevoelig tot 25,5 % maar blijft ver onder die van het Europees niveau dat veel hoger ligt met meer dan 38 %.

Alhoewel het erg verschillende situaties betreft geeft de volgende tabel ons een idee van de relatieve omvang van de werkloosheid in deze leeftijdsklasse bij ons en in de buurlanden.

Deze gegevens tonen ons dat, volgens de geharmoniseerde Eurostat-definitie, de werkloosheid in België ongeveer 7 % van de jongeren raakt, terwijl dit gemiddeld 9 % bedraagt in de Unie van 15.

Tabel 2
Situatie van de jongeren van 15 tot 24 jaar met betrekking tot de arbeidsmarkt in % van de populatie van deze leeftijdsklasse - land

	Euro- pese Unie	België	Duits- land	Frank- rijk	Neder- land
1999					
Studenten	52,7	67,1	49,3	64,5	32,3
Werkenden	38,7	25,5	46,2	26,5	62,7
Werklozen	8,6	7,4	4,5	9	5

Bron: Eurostat, Enquête op de werkdruk

Het schijnt dat in sommige landen de categorie "Studenten" ook een klein aantal inactieven voor andere redenen bevat terwijl de studenten die tegelijk (deeltijds of met tussenpozen) werken niet worden opgenomen.

Op zoek naar een job

Een aantal personen vindt op het einde van hun studies zeer snel werk, er zijn er zelfs die het geluk hebben reeds vóór het einde van hun studies gevraagd te worden door potentiële werkgevers. De anderen zijn genoodzaakt om tijdens hun zoektocht naar werk de volgende procedure te doorlopen.

Erste stap: zich inschrijven als werkzoekende en een wachttijd doorlopen

Om werk te vinden bestaan er vele methoden: het consulteren van de werkaanbiedingen in de pers of op Internet, spontaan sollicitatiebrieven zenden, persoonlijke contacten, ... zonder natuurlijk te vergeten: het raadplegen van de gewestelijke bemiddelingsdiensten die afhangen van de VDAB, BGDA of FOREM.

Het is bij deze laatste diensten dat de jongeren zich als werkzoekende moeten inschrijven. Ze worden zo bijgestaan door deskundige bemiddelaars op hun zoektocht.

Maar deze stap is ook nodig om de wachttijd in te zetten en, zo men op het einde daarvan nog geen baan gevonden heeft, een uitkeringsaanvraag te doen ten laste van de werkloosheidsverzekering voor hetzij overbruggings-, hetzij wachttuitkeringen. De duur van de wachttijd hangt af van de leeftijd op het moment van de uitkeringsaanvraag.

In de loop van de bestudeerde periode, d.w.z. van 1992 tot 2000, is de verplichte wachttijd aanzienlijk gewijzigd. Inderdaad, het KB van 27 december 1993, van kracht sinds 1 juli 1994, verlengt de duur van de wachttijd als volgt: van 77 tot 155 dagen voor -18-jarigen, van 155 tot 233 dagen voor 18- tot -26-jarigen. De wachttijd voor de 26- tot 30-jarigen blijft onveranderd op 310 dagen.

Deze wijziging heeft duidelijk zijn weerslag op het gemiddeld maandelijks aantal personen in wachttijd bij de subregionale bemiddelingsdiensten, zoals we in de volgende tabel kunnen zien.

Tabel 3
Evolutie van het aantal werkzoekenden in wachttijd
Jaargemiddelden maandcijfers - land

Jaar	Mannen	Vrouwen	Totaal
1992	15 557	18 399	33 956
1993	18 077	19 500	37 577
1994	19 185	20 285	39 470
1995	25 860	28 474	54 334
1996	26 850	30 071	56 921
1997	26 017	29 459	55 476
1998	26 589	29 205	55 794
1999	25 453	28 070	53 523
2000	24 340	27.086	51.426

Bron: Stat 92, VDAB, BGDA, FOREM

Het blijkt dat voor het ganse land, het gemiddeld aantal personen in de wachttijd toeneemt van 33 956 maandelijks in 1992 tot 51 426 in 2000, dit is een verhoging van meer dan 50 %.

De wijziging van de duur van de wachttijd op 1 juli 1994 heeft een duidelijke invloed gehad op het gemiddeld aantal personen per maand. Dat deze evolutie bijzonder frappant is kunnen we zien als we de situatie in 1992 gelijkstellen met 100.

Tabel 4
Evolutie van het aantal werkzoekenden in wachttijd
Jaargemiddelden maandcijfers - land - 1992 = 100

Jaar	Mannen	Vrouwen	Totaal
1992	100	100	100
1993	116	106	111
1994	123	110	116
1995	166	155	160
1996	173	163	168
1997	167	160	163
1998	171	159	164
1999	164	153	158
2000	156	147	151

Bron: Stat 92, VDAB, BGDA, FOREM

De wachttijd per gewest

Tabel 5

Evolutie van het aantal werkzoekenden in wachttijd volgens gewest - Jaargemiddelden maandcijfers

Jaar	Vlaams Gewest			Waals Gewest			Brussels Hoofdst. Gewest		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
1992	8 032	9 767	17 799	6 306	7 285	13 591	1 219	1 347	2 566
1993	9 650	10 707	20 357	7 011	7 345	14 356	1 416	1 448	2 864
1994	10 067	11 178	21 245	7 330	7 404	14 734	1 788	1 703	3 491
1995	12 842	15 082	27 924	10 543	11 004	21 547	2 475	2 388	4 863
1996	13 402	15 875	29 277	10 742	11 385	22 127	2 706	2 811	5 517
1997	12 393	14 884	27 277	10 677	11 481	22 158	2 947	3 094	6 041
1998	11 852	13 792	25 644	11 170	11 865	23 035	3 567	3 548	7 115
1999	11 101	12 701	23 802	10 907	11 774	22 681	3 445	3 595	7 040
2000	9 963	11 601	21 563	11 496	12 518	24 014	2 882	2 967	5 848

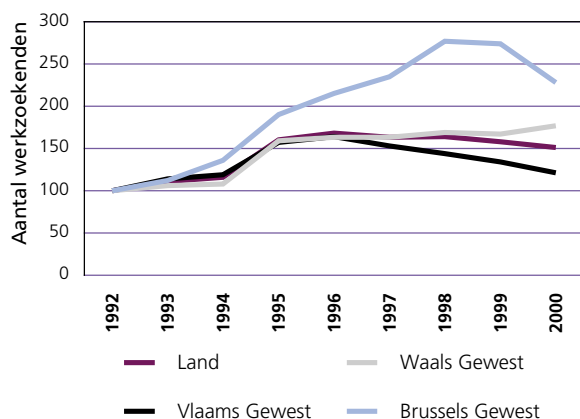
Bron: Stat 92, VDAB, BGDA, FOREM

Alhoewel elk gewest tussen 1992 en 1996 een belangrijke toename kende van het aantal jongeren in wachttijd, kennen ze vanaf 1997 toch een verschillende evolutie. Terwijl in Vlaanderen het aantal jongeren in wachttijd afneemt, stabiliseert het zich enigszins in Wallonië om in 2000 weer toe te nemen. In Brussel stijgt dit aantal fors met pas een stabilisatie in 1999 en uiteindelijk een vermindering in 2000.

De volgende grafiek vertrekt van de situatie in 1992 (= 100) en toont dit mooi aan.

Grafiek 2

Evolutie van het aantal werkzoekenden in wachttijd Jaargemiddelden maandcijfers 1992 = 100

Bron: Stat 92, Forem, VDAB, ORBEM

De wachttijd in functie van de gevolgde studies

Hebben de jongeren na hun studies allemaal evenveel kans om een job te vinden vóór of tijdens de wachttijd?

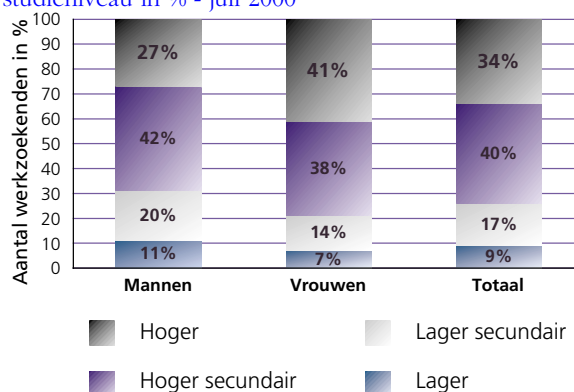
We hebben geen cijfers van het aantal jongeren per studieniveau bij het begin en het einde van de wachttijd. Maar omdat de in- en uitstroom in de wachttijd een jaarlijkse cyclus volgen, kunnen we de maanden met het maximum aantal (juli - einde van de studies) en met het

minimum aantal personen in wachttijd (juni) met elkaar vergelijken.

Juli

Grafiek 3

Aantal werkzoekenden in wachttijd volgens geslacht en studieniveau in % - juli 2000

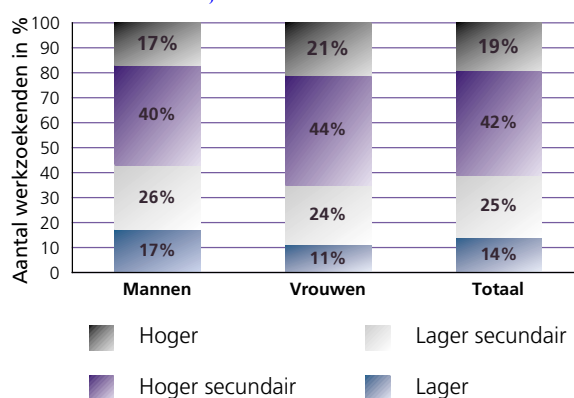

Bron: Stat 92, VDAB, BGDA, FOREM

Juni

Grafiek 4

Aantal werkzoekenden in wachttijd volgens geslacht en studieniveau in % - juni 2000

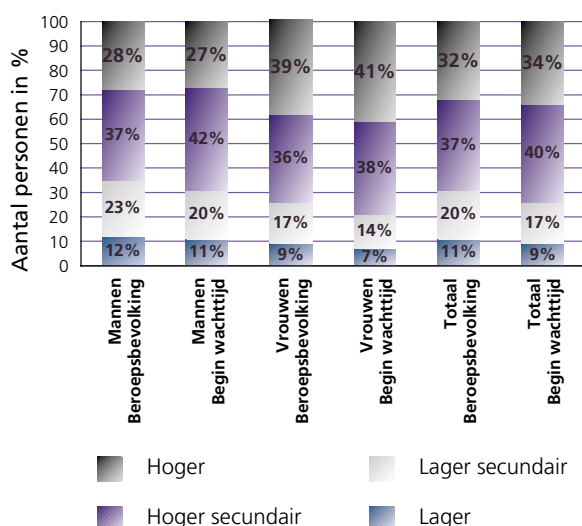
Bron: Stat 92, VDAB, BGDA, FOREM

We zien dat tijdens de wachttijd het aantal personen met de hoogste opleiding het vlugst daalt.

We stellen inderdaad direct de aanzienlijke daling van de groep jongeren vast met een niveau 'hogere studies': van 34 naar 19 % van het totaal aantal jongeren in wachttijd. Het aandeel van de jongeren met hoger middelbaar onderwijs blijft ongeveer gelijk (40-42 %), terwijl dit van de jongeren met lager secundair en lager onderwijs aanzienlijk verhoogt: respectievelijk van 17 tot 25 % en van 9 tot 14 %.

Daarnaast beschikken we ook over cijfers van de verdeling volgens studieniveau van de werkende actieve bevolking (werknemers van 15 tot 64 jaar). De gelijkenis van deze verdeling met deze van de schoolverlaters is frappant (zie volgende grafiek).

Grafiek 5
De werkende beroepsbevolking en de jongeren bij het begin van de wachttijd volgens geslacht en studieniveau in %

Bron: Stat 92, FDAB, BGDA en FOREM, EBB 1998

We merken dat de vrouwen over het algemeen meer geschoold zijn dan de mannen: 39-41 % van hen zijn hooggeschoold tegen maar 27-28 % bij de mannen. We stellen dus een correlatie vast tussen de vrouwelijke beroepen die zich hoofdzakelijk in de tertiaire sector bevinden, de mannelijke beroepen die zich meer in de secundaire sector bevinden enerzijds en hun respectievelijke studieniveaus anderzijds (cf. «De jongeren en arbeid: een veelzijdige relatie», in het Arbeidsblad, oktober-december 1996, p. 11, Ministerie van Arbeid en Tewerkstelling).

Tweede stap: eenmaal de wachttijd is doorlopen, een uitkering aanvragen en ontvangen

Tussen hen die zich hebben laten inschrijven als werkzoekende in wachttijd zijn er die werk vinden. Deze zullen we niet meer terugvinden in de statistieken van de uitkeringsgerechtigden op basis van studies. Tenzij ze later, op een of ander moment van hun beroepsleven, nog opduiken als gerechtigden op werkloosheidsuitkeringen.

De andere jongeren daarentegen die minder succes hebben en geen job of slechts jobs van korte duur vinden zullen een aanvraag moeten doen voor wacht- of overbruggingsuitkeringen.

In het vervolg van deze analyse zullen we steeds gemiddelde maandelijkse aantallen gebruiken op jaarbasis. Met andere woorden: elk cijfergegeven met betrekking tot een jaar betreft in feite het gemiddelde van de 12 kalendermaanden van het beschouwde jaar. Omdat het over gemiddelden gaat kunnen er verschillen optreden in de orde van enkele eenheden omdat we gekozen hebben om de decimalen weg te laten en de gegevens af te ronden voor de leesbaarheid.

Overbruggingsuitkeringen of wachtuitkeringen?

We herhalen om te beginnen het onderscheid tussen wacht- en overbruggingsuitkeringen. De wachtuitkeringen worden toegekend na afloop van de periode van leerplicht, op basis van de studies wanneer die beëindigd zijn.

De overbruggingsuitkeringen daarentegen zijn bedoeld voor de jongeren tijdens de deeltijdse leerplicht (van 15 tot 18 jaar) die deeltijds onderwijs of een erkende vorming volgen, echter niet een industriële leerovereenkomst of een middenstandsopleiding, en die een deeltijdse job hebben of zoeken.

Het regime van overbruggingsuitkeringen is ontstaan in 1984 (KB van 07.08.1984 i.w. 01.07.1984), kort na de verlenging van de leerplicht tot 18 jaar die van kracht werd op 1 september 1983. We zien in de volgende tabel dat het slechts een miniem aantal personen betreft: 283 in 2000, hetzij 149 mannen en 134 vrouwen.

Tabel 6
Evolutie van het aantal gerechtigden overbruggingsuitkeringen

Jaar	Mannen	Vrouwen	Totaal
1992	74	81	155
1993	133	116	249
1994	156	156	312
1995	117	98	215
1996	131	117	248
1997	139	141	280
1998	150	140	290
1999	146	123	269
2000	149	134	283

Bron: RVA - Stat Info

Bij het einde van de leerplicht, op 18 jaar, kunnen de gerechtigden op overbruggingsuitkeringen overstappen naar het regime van de wachtuitkeringen zonder dat ze nog een wachttijd hoeven te doorlopen. Dit geldt ook voor de jongeren die de voorwaarden vervullen om recht te hebben op overbruggingsuitkeringen maar niet in dit stelsel worden uitbetaald.

Het stelsel van overbruggingsuitkeringen blijkt erg marginaal te zijn: deze groep van uitkeringsgerechtigden maakt slechts 2 promille uit van het totaal.

In het vervolg van deze studie zullen we ofwel de wachtuitkeringen of de groep van rechthebbenden op wacht- of overbruggingsuitkeringen bespreken. We zullen telkens preciseren welke groep bedoeld wordt, ook al is de invloed van overbruggingsuitkeringen zeer beperkt.

Welke plaats bekleden de gerechtigden op wacht- of overbruggingsuitkeringen in het geheel van de uitkeringsgerechtigde werklozen?

Volgens de beschikbare bronnen ligt het (aandeel van personen toegelaten op basis van studies rond de 20 %.

De onderstaande gegevens hebben betrekking op alle vergoede personen, met uitzondering van de tijdelijk werklozen die al of niet werkzoekend zijn en zij die een inkomensgarantie-uitkering genieten of vrijwillig deeltijdse werknemers zijn.

Tabel 7

Vergelijking uitkeringsgerechtigde volledig werklozen / rechthebbenden op wacht- of overbruggingsuitkeringen
Fysieke eenheden - Jaargemiddelden maandcijfers

Jaar	Mannen			Vrouwen			Totaal		
	Totaal	na studies	%	Totaal	na studies	%	Totaal	na studies	%
1992	260 069	33 653	12,9	450 031	89 149	19,8	710 099	122 797	17,3
1993	289 282	39 899	13,8	445 744	92 523	20,8	735 026	132 422	18
1994	306 224	46 228	15,1	426 766	92 506	21,7	732 991	138 733	18,9
1995	295 169	42 687	14,5	397 265	85 649	21,5	692 434	128 336	18,5
1996	299 805	46 467	15,5	372 763	85 493	22,9	672 568	131 960	19,6
1997	302 950	48 882	16,1	374 579	88 485	23,6	677 529	137 367	20,2
1998	282 774	46 159	16,3	362 068	87 802	24,2	644 842	133 961	20,8
1999	275 222	45 272	16,4	355 855	86 831	24,4	631 576	132 103	20,9
2000	263 074	41 837	15,9	347 351	84 007	24,2	610 425	125 843	20,6

Bron: RVA - Stat Info

In de loop van de periode 1992-2000 is het aandeel van de personen toegelaten op basis van studies in het totaal aantal volledig werklozen gestegen van 17,3 tot 20,6 %. Het lichtjes stagneren van deze evolutie in 1995 is hoogstwaarschijnlijk een gevolg van de wijziging van de duur van de verplichte wachttijd, in werking getreden op 1 juli 1994, waardoor de jongeren langer in wachttijd bleven.

Vanaf 1 juli 1994 werd de wachttijd inderdaad verlengd: van 77 tot 155 dagen voor -18-jarigen, van 155 tot 233 dagen voor 18- tot 26-jarigen. De wachttijd voor de 26-

tot 30-jarigen blijft onveranderd op 310 dagen. Zowel bij de mannen als bij de vrouwen is het aantal personen toegelaten op basis van studies gestegen. Terwijl in 1992 één op 8 mannen en één op 5 vrouwen was toegelaten op basis van studies, zijn deze verhoudingen in 2000 respectievelijk 1 op 6 en 1 op 4.

We analyseren nu de evolutie van het aantal personen met uitkeringen voor volledige werkloosheid in de periode 1992-2000, met 1992 als basis. Het aantal personen toegelaten op basis van arbeidsprestaties is bijna over heel de periode gedaald terwijl het aantal

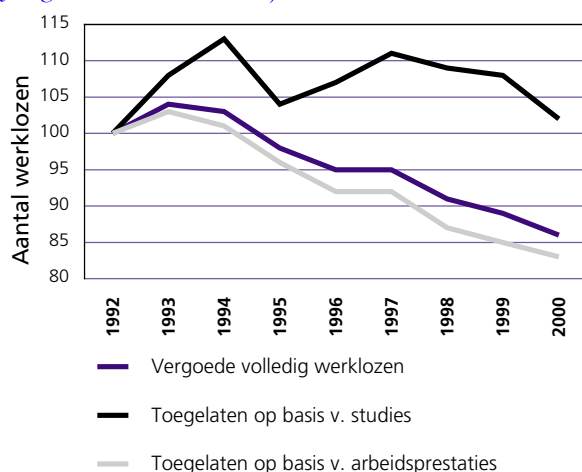
gerechtigden op wacht- of overbruggingsuitkeringen steeds boven het niveau van 1992 is gebleven, zelfs indien er soms wel eens een vermindering optrad.

Deze evolutie kan ook gedeeltelijk verklaard worden door de verlenging sinds 1 januari 1994 van de verplichte wachttijd om toegelaten te worden tot werkloheidsuitkeringen. De duur hiervan werd op 312 dagen gebracht voor al de personen jonger dan 36 jaar terwijl hij daarvoor 156 dagen bedroeg voor de -25-jarigen en slechts 78 dagen voor de personen onder de 18 jaar (KB van 27.12.1993, BS van 31.12.1993).

De vermindering van de volledige werkloosheid is dus toe te schrijven aan het relatief groter aandeel van de werklozen op basis van arbeidsprestaties.

Grafiek 6

Evolutie van het aantal vergoede volledig werklozen op basis van de toelating - Fysieke eenheden
Jaargemiddelden maandcijfers - 1992 = 100

Bron: RVA - Stat Info

En hoe zit het per geslacht en per gewest?

Als we het relatief belang van de geslachten en de gewesten bekijken, merken we dat de mogelijkheden om vlug uit dit uitkeringsstelsel te stappen veel kleiner zijn voor vrouwen dan voor mannen en kleiner voor de Walen dan voor de Vlamingen.

Tabel 8

Evolutie van het percentage gerechtigden op wacht- of overbruggingsuitkeringen in het aantal vergoede volledig werklozen

Jaar	Land			Vlaams Gewest			Waals Gewest			Brussels Hoofds. Gewest		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
1994	15,1	21,7	18,9	10,5	14,7	13,1	20,3	31,6	26,7	12,2	16	14,1
1995	14,5	21,5	18,5	9,6	14,4	12,5	20,4	31,9	26,9	12,5	16,4	14,5
1996	15,5	22,9	19,6	10,1	15,3	13,1	22,1	34	28,6	13,9	18,3	16,1
1997	16,0	23,6	20,2	10,2	15,4	13,2	22,8	34,8	29,3	14,6	19,5	17,0
1998	16,3	24,2	20,8	9,8	15,1	12,9	23,8	36,4	30,8	15,3	21,4	18,4
1999	16,4	24,4	20,9	9,5	14,5	12,4	24,1	36,9	31,2	15,6	22,4	19,0
2000	15,9	24,2	20,6	8,7	13,4	11,5	23,5	37,0	31,1	15,7	22,8	19,3

Bron: RVA - Stat Info

Laten we de uiterste waarden bekijken: de gerechtigden op wacht- of overbruggingsuitkeringen vormen 8,7 % van de mannelijke werklozen in het Vlaams Gewest maar bijna 37 % van de vrouwelijke werklozen in het Waals Gewest! Tussen 1994 en 1999 zijn de cijfers van alle groepen gestegen, uitgenomen echter in het Vlaams Gewest. In 2000 stelt men ook een kleine vermindering vast van het aandeel van de mannelijke werklozen in het Waals Gewest.

De situatie in het Waals Gewest baart trouwens de meeste zorgen. In 2000 werd er door de RVA bijna 1 vergoede werkloze op 3 op basis van studies toegelaten. De situatie is reeds ernstig te noemen voor de mannen met een verhoging van 20,3 tot 23,5 %, maar ze is ronduit onrustbarend bij de vrouwen bij wie het percentage wacht- en overbruggingsuitkeringen stijgt van 31,6 tot 37 %. Met andere woorden, in Wallonië hebben bijna 1 op 4 mannelijke werklozen en 2 op 5 vrouwelijke werklozen praktisch nooit gewerkt, of alleszins te weinig (dus minder dan 312 arbeidsdagen gedurende de 18 laatste maanden voor de werknemers met een leeftijd van minder dan 36 jaar) om te kunnen genieten van werkloosheidsuitkeringen in het kader van de werkloosheidsverzekering.

Wie zijn de gerechtigden op wachtuitkeringen eigenlijk?

Niet enkel de werkzoekende volledig werklozen

Wanneer men het over rechthebbenden op basis van studies heeft verwijst men vaak slechts naar de niet werkende werkzoekende volledig werklozen. Welnu, dat zijn niet alle gerechtigden toegelaten na studies.

Tabel 9

Aantal gerechtigden op wacht- of overbruggingsuitkeringen volgens statuut - Fysieke eenheden
Jaargemiddelden maandcijfers - jaar 2000

	Aantal
Uitkeringsgerechtigde tijdelijk werklozen	3 909
Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen (UVW)	125 841
Niet-werkende werkzoekende UVW	107 591
Andere UVW	18 251

Bron: RVA - Stat Info

Wanneer we de andere types van gerechtigden op wachtuitkeringen van nabij bekijken zien we dat een bepaald aantal personen vrijgesteld is van de inschrijving als werkzoekende om een beroepsopleiding of een andere vorming te volgen of na prestaties in een PWA-statuut. Anderen zijn opgenomen in het statuut 'deeltijds werknemer met behoud van rechten' met inkomensgarantie-uitkering enz.

Opmerking:

naast de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen waarover deze studie handelt, zijn er nog de tijdelijk werklozen - d.w.z. de personen waarvan het arbeidscontract tijdelijk is opgeschort voor economische redenen, weersomstandigheden, enz. - die toegelaten zijn op basis van studies, omdat ze te weinig arbeidsdagen kunnen bewijzen om recht te hebben op een uitkering op basis van arbeid.

De vrijgestelde rechthebbenden

Zijn de rechthebbenden op basis van studies meer of minder geneigd om opleidingen te volgen dan de personen toegelaten na arbeid?

Tabel 10

Aantal gerechtigden met vrijstelling voor opleiding - volgens basis van toelaatbaarheid
Fysieke eenheden - Jaargemiddelden maandcijfers - jaar 2000

	Totaal	Vrijgestelden voor beroepsopleiding	Vrijgestelden voor andere opleidingen	Totaal aantal vrijgestelden voor opleidingen	Vrijgestelden voor opleid./ totaal aantal rechthebbenden
Rechthebbenden na studies	125 843	3 552	5 604	9 159	7,3 %
Rechthebbenden na arbeid	484 582	6 218	7 284	13 502	2,8 %

Bron: RVA - Stat Info

Het aandeel vrijgestelden voor opleidingen is drie maal hoger bij de gerechtigden op basis van studies. Misschien willen deze jonge rechthebbenden bij de start van de beroepsloopbaan hun kansen op werk verhogen door een bijkomende opleiding te volgen of een hoger

niveau te bereiken waardoor een waaier van andere mogelijkheden voor hen geopend worden.

Daartegenover staat dat rechthebbenden op basis van studies minder in PWA's presteren dan de andere uitkeringsgerechtigden.

Tabel 11

Aantal gerechtigden met vrijstelling na PWA-prestaties volgens basis van toelaatbaarheid - Fysieke eenheden
Jaargemiddelden maandcijfers - jaar 2000

	Totaal	Vrijgestelden wegens PWA prestaties	Aandeel vrijgestelden wegens PWA-prestaties/ totaal rechthebbenden
Rechthebbenden na studies	125 843	2 405	1,9 %
Rechthebbenden na arbeid	484 582	13 178	2,7 %

Bron: RVA - Stat Info

De deeltijds werklozen met behoud van rechten en inkomensgarantie-uitkering

Buiten de volledig werklozen toegelaten op basis van arbeid kunnen ook de werklozen toegelaten op basis van studies een deeltijdse baan beginnen zodat ze onder bepaalde voorwaarden recht hebben op een inkomensgarantie-uitkering. Ze moeten ingeschreven blijven als werkzoekende voor een voltijdse baan.

Voor hen die op de arbeidsmarkt starten lijkt het aanvaarden van een deeltijdse baan een interessant pad dat hen toelaat enige beroepservaring op te doen.

Met onze gegevens kunnen we moeilijk deze hypothese toetsen. Het bedrag van de inkomensgarantie-uitkering is afhankelijk van de theoretische uitkering als volledig werkloze. Een uitkering op basis van studies is doorgaans lager dan deze op basis van arbeid. Een uitkering op basis van studies geeft dus minder kans om recht te hebben op een inkomensgarantie-uitkering.

Tabel 12

Aantal deeltijdse werknemers met behoud van rechten en inkomensgarantie-uitkering volgens basis van toelaatbaarheid – Fysieke eenheden – Jaargemiddelden maandcijfers – jaar 2000

	Totaal	Deeltijdse werknemers met behoud van rechten en IGU	Deeltijdse werknemers behoud van rechten en IGU/ totaal rechthebbenden
Rechthebbenden na studies	125 843	6 520	5,2 %
Rechthebbenden na arbeid	484 582	29 583	6,1 %

Bron: RVA - Stat Info

Omdat de categorie werknemers met gezinslast normaal recht heeft op een hogere uitkering dan de andere gezinscategorieën, kunnen ze gemakkelijker aanspraak maken op een inkomensgarantie-uitkering.

Tabel 13

Aantal deeltijdse werknemers met behoud van rechten en inkomensgarantie-uitkering volgens basis van toelaatbaarheid

Fysieke eenheden – Jaargemiddelden maandcijfers – jaar 2000

	Werknemers met gezinslast	Alleen- wonenden	Samen- wonenden
Rechthebbers na studies	4 669	955	896
100%	71,6%	14,6%	13,7%
Rechthebbers na arbeid	16 728	5.748	7.101
100%	56,6%	19,4%	24,0%

Bron: RVA - Stat Info

Inderdaad, bij de deeltijdse werknemers met behoud van rechten, toegelaten op basis van studies, die recht hebben op een inkomensgarantie-uitkering zijn er 72 % werknemers met gezinslast (gezinshoofden), bij de rechthebbers op een inkomensgarantie-uitkering, toegelaten op basis van arbeid, maar 57 %.

Bij de rechthebbers op uitkeringen op basis van studies vindt men veel vrouwen

Tabel 14

Evolutie aantal rechthebbers wacht- of overbruggingsuitkeringen volgens geslacht

Fysieke eenheden - Jaargemiddelden maandcijfers - land

Jaar	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
1995	42 687	33,3	85 649	66,7	128 336	100
1996	46 467	35,2	85 493	64,8	131 960	100
1997	48 882	35,5	88 485	64,5	137 367	100
1998	46 159	34,5	87 802	65,5	133 961	100
1999	45 272	34,3	86 831	65,7	132 103	100
2000	41 835	33,2	84 006	66,8	125 843	100

Bron: RVA - Stat Info

In België zijn gemiddeld 2 op 3 gerechtigden op wachtuitkeringen vrouwen. Nochtans waren in de wachttijd slechts een beetje meer dan de helft van de ingeschreven werkzoekenden vrouwen (52,7 % in 2000). Deze verhouding evolueert weinig in de bestudeerde periode, althans op het Belgisch niveau.

Tabel 15

Evolutie aantal rechthebbenden wacht- of overbruggingsuitkeringen volgens geslacht en gewest
Fysieke eenheden - Jaargemiddelden maandcijfers

Jaar	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Vlaams Gewest						
1995	13 336	30,8	29 987	69,2	43 323	100
1996	14 204	32,9	29 009	67,1	43 213	100
1997	14 273	32,8	29 193	67,2	43 466	100
1998	12 390	31,5	26 882	68,5	39 272	100
1999	11 617	31,6	25 106	68,4	36 723	100
2000	9 925	30,9	22 245	69,1	32 167	100
Waals Gewest						
1995	24 402	33,1	49 242	66,9	73 644	100
1996	26 721	35,1	49 459	64,9	76 180	100
1997	28 592	35,7	51 408	64,3	80 000	100
1998	27 862	34,7	52 534	65,3	80 396	100
1999	27 717	34,3	53 058	65,7	80 775	100
2000	26 059	33,0	52 902	67,0	78 963	100
Brussels Hoofdst. Gewest						
1995	4 954	43,6	6 417	56,4	11 371	100
1996	5 547	44,1	7 030	55,9	12 577	100
1997	6 014	43,3	7 884	56,7	13 898	100
1998	5 908	41,3	8 389	58,7	14 297	100
1999	5 939	40,7	8 665	59,3	14 604	100
2000	5 855	39,8	8 857	60,2	14 713	100

Bron: RVA - Stat Info

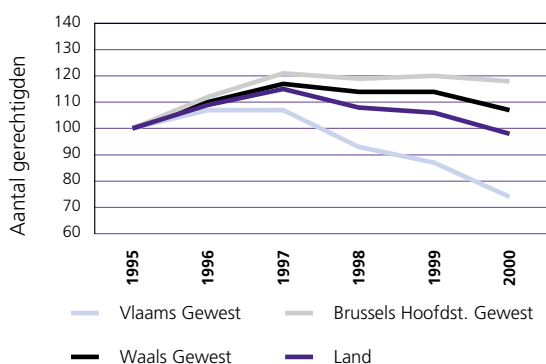
Wanneer we de verhouding mannen/vrouwen per gewest bekijken is de Waalse situatie vergelijkbaar met de Belgische. In het Vlaams Gewest daarentegen is het aandeel van de mannen iets kleiner.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is de verdeling mannen/vrouwen meer in evenwicht. In 1995, tellen we 44 % mannen en 56 % vrouwen. De tendens is evenwel een verhoging van het aandeel van de vrouwen in de wacht- en overbruggingsuitkeringen: van 1995 tot 2000 verhoogt hun aandeel inderdaad van 56 % tot 60 %.

In de periode 1995-2000 is het aantal mannelijke werklozen, toegelaten op basis van studies, met 2 % verminderd. Dit verbergt echter aanzienlijke gewestelijke verschillen. In deze periode is het aantal mannelijke uitkeringsgerechtigden gedaald met 26 % in het Vlaams Gewest maar gestegen met 7 % in het Waals Gewest en met 18 % in Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Grafiek 7

Evolutie van het aantal mannelijke gerechtigden toegelaten op basis van studies
Fysieke eenheden - Jaargemiddelden maandcijfers - 1995 = 100

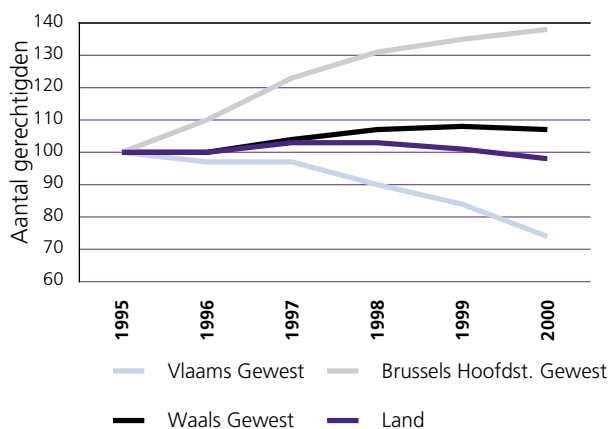

Bron: RVA - Stat Info

Het totaal aantal vrouwen toegelaten op basis van studies is eveneens met 2 % afgenomen ondanks de grote gewestelijke verschillen. In het Vlaams Gewest is hun aantal met 26 % gedaald. Het Waals Gewest kende daarentegen een stijging van 7 % en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een nog meer verontrustende stijging van 38 %.

Grafiek 8

Evolutie van het aantal vrouwelijke gerechtigden toegelaten op basis van studies
Fysieke eenheden - Jaargemiddelden maandcijfers - 1995 = 100

Bron: RVA - Stat Info

Toegekend na het beëindigen van de studies hebben de wachtuitkeringen toch steeds minder betrekking op jongeren

De gerechtigden op overbruggingsuitkeringen zijn zeer jong. Zich baserend op de betalingen van juni 2000, ziet men dat bijna 1 op 2 rechthebbenden (44 %) 17 jaar is en 1 op 3 (32 %), 18 jaar.

En wat is de situatie van de gerechtigden op wachtuitkeringen?

In principe gaat het om een wachtuitkering, toegekend aan schoolverlaters in afwachting van een baan. Het blijkt echter dat sommige uitkeringsgerechtigden dit statuut behouden tot ver boven de 30 jaar, de maximumleeftijd voor toelating tot wachtuitkeringen.

Tabel 16

Evolutie van het aantal gerechtigden op wacht- of overbruggingsuitkeringen volgens leeftijdsklasse en gewest
Fysieke eenheden – Jaargemiddelden maandcijfers (aantal en %)

Land	<20 jaar		> 20 à < 25 jaar		>25 à < 30 jaar		>30 à < 35 jaar		> 35 jaar		Totaal	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
1995	7 516	5,9	63 118	49,2	40 665	31,7	14 968	11,7	2 069	1,6	128 336	100
1996	7 697	5,8	65 260	49,5	40 484	30,7	15 699	11,9	2 820	2,1	131 960	100
1997	7 784	5,7	66 777	48,6	41 810	30,4	17 102	12,4	3 894	2,8	137 367	100
1998	6 952	5,2	61 265	45,7	42 030	31,4	18 160	13,6	5 554	4,1	133 961	100
1999	6 849	5,2	57 313	43,4	41 461	31,4	18 977	14,4	7 503	5,7	132 103	100
2000	6 126	4,9	50 936	40,5	39 522	31,4	19 576	15,6	9 684	7,7	125 845	100
Vlaams Gewest												
1995	4 178	9,6	21 696	50,1	11 890	27,4	4 783	11	776	1,8	43 323	100
1996	4 265	9,9	22 486	52	10 863	25,1	4 619	10,7	980	2,3	43 213	100
1997	4 247	9,8	22 759	52,4	10 543	24,2	4 637	10,7	1 280	2,9	43 466	100
1998	3 536	9	19 799	50,4	9 697	24,7	4 580	11,7	1 659	4,2	39 272	100
1999	3 383	9,2	17 489	47,6	9 284	25,3	4 432	12,1	2 133	5,8	36 721	100
2000	2 837	8,8	14 252	44,3	8 349	26,0	4 216	13,1	2 517	7,8	32 168	100
Waals Gewest												
1995	2 892	3,9	35 939	48,8	24 545	33,3	9 106	12,4	1 162	1,6	73 644	100
1996	2 940	3,9	36 728	48,2	25 015	32,8	9 841	12,9	1 656	2,2	76 180	100
1997	3 010	3,8	37 617	47	26 093	32,6	10 938	13,7	2 342	2,9	80 000	100
1998	2 850	3,5	35 130	43,7	26 980	33,6	11 898	14,8	3 538	4,4	80 396	100
1999	2 896	3,6	33 468	41,4	26 761	33,1	12 743	15,8	4 908	6,1	80 776	100
2000	2 772	3,5	30 387	38,5	25 854	32,7	13 415	17,0	6 538	8,3	78 964	100
Brussels Hoofdst. Gewest												
1995	447	3,9	5 483	48,2	4 230	37,2	1 081	9,5	130	1,1	11 371	100
1996	494	3,9	6 048	48,1	4 606	36,6	1 238	9,8	191	1,5	12 577	100
1997	529	3,8	6 401	46,1	5 173	37,2	1 524	11	271	1,9	13 898	100
1998	566	4	6 333	44,3	5 355	37,5	1 683	11,8	360	2,5	14 297	100
1999	569	3,9	6 357	43,5	5 416	37,1	1 801	12,3	460	3,2	14 603	100
2000	517	3,5	6 300	42,8	5 319	36,2	1 946	13,2	630	4,3	14 713	100

Bron: RVA - Stat Info

Voor het land bedraagt in 2000 het aantal gerechtigden op wachtuitkeringen van meer dan 30 jaar 23,3 %, dit is 1 op 4. Deze personen, in principe toegelaten vóór hun 30ste, blijven lang in dit stelsel of keren erin terug zonder voldoende gewerkt te hebben om een uitkering op basis van hun loon te ontvangen. Erger is dat deze populatie nog aangroeit: in 1995 waren ze nog maar met 13,3 %, of iets meer dan 1 per 8.

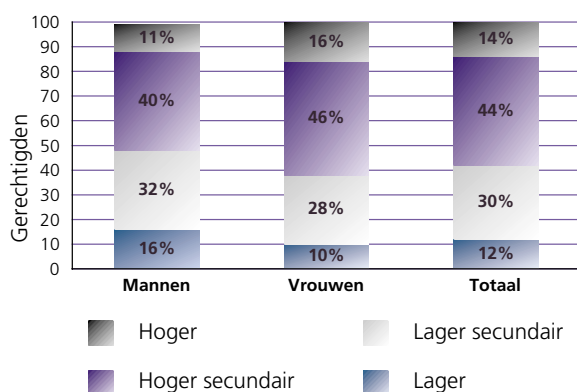
Kortom in 6 jaar is het aantal uitkeringsgerechtigden van boven de 30 jaar bijna verdubbeld! En dit gaat zo voort! In 2000 vertegenwoordigen de jongeren (jonger dan 25 jaar) minder dan de helft (45,3 %) van de uitkeringsgerechtigden toegelaten op basis van studies. Met de tijd kent dit regime blijkbaar langzaam een transformatie: voor sommigen wordt het van tijdelijk permanent, een muizenval die diegenen in de greep houdt die niet genoeg arbeidsdagen kunnen bewijzen om toelaatbaar te worden op basis van arbeid.

Een hoger scholingsniveau geeft meer mogelijkheden om eruit te geraken

Om de invloed van het studieniveau te meten, vergelijken we nu de uitkeringsgerechtigden op basis van de werkloosheidsduur: minder dan een jaar en meer dan vijf jaar. We hopen zo een antwoord te vinden op de vraag of een laag studieniveau al dan niet een struikelblok is om vast werk te vinden.

Grafiek 9

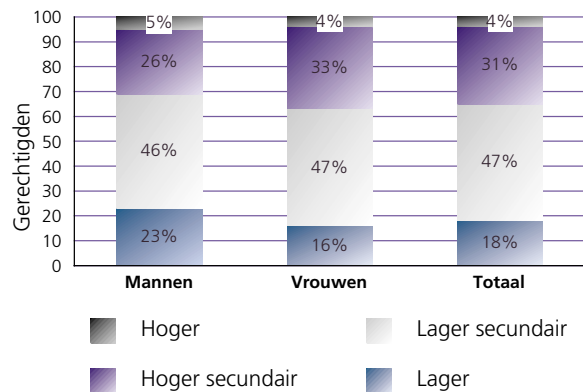
Aantal gerechtigden op wacht- of overbruggingsuitkeringen sinds minder dan één jaar volgens geslacht en studieniveau - Fysieke eenheden - juli 2000

Bron: RVA - MDDB

Grafiek 10

Aantal gerechtigden op wacht- of overbruggingsuitkeringen sinds méér dan 5 jaar volgens geslacht en studieniveau - Fysieke eenheden - juli 2000

Bron: RVA - MDDB

Het antwoord is helaas bevestigend: de verdeling van beide groepen (- 1 jaar, + 5 jaar) toont aan dat zij die op straat blijven staan hoofdzakelijk mensen zijn met enkel een studieniveau lagere school (18 %) of lager secundair (47 %). Daartegenover zien we dat het aandeel van de personen met niveau hoger onderwijs, nog 14 % in het eerste jaar wachtuitkeringen, in functie van de werkloosheidsduur wegsmeelt tot 4 % vanaf het 5de jaar. Dit geldt ook voor het niveau hoger middelbaar onderwijs: een daling van 44 tot 31 %.

Het zijn vooral de vrouwen met het niveau hoger onderwijs die aan de werkloosheid ontsnappen (van 16 % naar 4 % van het totaal aantal vrouwen) terwijl het bij de mannen vooral deze met een niveau hoger secundair zijn die het statuut verlaten (van 40 naar 26 % van het totaal aantal mannen).

Het is duidelijk dat een hoge scholingsgraad toelaat vlugger uit de werkloosheid te geraken. Wij beschikken echter nog niet over statistieken over het type baan dat men gevonden heeft. Niets laat ons dus toe te zeggen dat zij die niet meer in onze statistieken voorkomen, een baan gevonden hebben die overeenstemt met hun studies of met hun aspiraties. De arbeidsmarkt bestaat uit twee onderdelen en de wet van vraag en aanbod speelt er een belangrijke rol, niet enkel in functie van het behaalde diploma maar eveneens in functie van geslacht, leeftijd, nationaliteit...

Tussen de personen toegelaten op basis van studies zijn er meer en meer werknemers met gezinslast

Jongeren toegelaten na studies (of een leer-overeenkomst) ontvangen wachtuitkeringen waarvan de bedragen variëren in functie van hun leeftijd en gezins-categorie.

Grafiek 11

Bedragen van de wachtuitkeringen vanaf 01.09.2000

WACHTUITKERINGEN (BEF) vanaf 01.09.2000	dag	maand
A samenwonend met gezinslast	1 225	31 850
N alleenwonend		
< 18	341	8 866
18 - 20	536	13 936
21+	838	21 788
B samenwonend		
"gewoon"		
< 18	298	7 748
18 - 20	476	12 376
21+	476	12 376
"bevoorrechte" (1)		
< 18	316	8 216
18 - 20	508	13 208
21+	508	13 208

(1) indien werkloze en partner allebei enkel over een vervangingsinkomen beschikken

Er is nochtans een uitzondering: de uitkering van de werknemers met gezinslast die 78 dagen loonarbeid bewijzen tijdens de wachttijd wordt berekend in functie van hun loon. Deze tewerkstelling moet evenwel plaatsvinden in de 6 maanden die de aanvraag voor wachtuitkeringen voorafgaan en moet 4 ononderbroken weken van arbeid bij dezelfde werkgever bevatten. Alhoewel toelaatbaar op basis van studies zijn deze personen vergoedbaar op basis van hun arbeidsloon en worden ze om deze reden hier niet bestudeerd.

In de schoot van de rechthebbenden na studies onderscheidt men de werknemers met gezinslast (categorie A), de samenwonenden zonder gezinslast (categorie B) en de alleenwonende werknemers (categorie N).

In de loop der jaren stelt men voor het gehele het land een aanzienlijke vermeerdering vast van het aantal gezinshoofden (A).

Tabel 17

Evolutie aantal gerechtigden wacht- of overbruggingsuitkeringen volgens gezinstoestand
Fysieke eenheden - Jaargemiddelden maandcijfers

Jaar	Totaal gerechtigden	Werknemers met gezinslast (A)	Samen- wonenden (B)	Alleen- wonenden (N)	% A in totaal gerechtigden
1995	128 336	28 444	82 713	17 179	22%
1996	131 960	32 784	79 630	19 546	25%
1997	137 367	36 832	78 309	22 226	27%
1998	133 961	39 626	71 599	22 736	30%
1999	132 103	42 099	67 869	22 135	32%
2000	125 843	43 251	61 297	21 295	34%

Bron: RVA - Stat Info

Op zes jaar tijd is het aantal werknemers met gezinslast blijven toenemen in absolute cijfers en nog meer in relatieve cijfers (van 22 tot 34 %) tegenover de andere gezinscategorieën.

Meer verontrustend is het toenemend aantal werknemers met gezinslast terwijl het aantal werknemers in een andere gezinscategorie zich stabiliseert sinds 1998 door de verbetering van de economische conjunctuur. Daartegenover staat dat de categorie van de samenwonende werknemers zonder gezinslast in dezelfde periode aanzienlijk verminderd is (64,5 % naar 48,7 %).

En hoe zit het per gewest?

Tabel 18

Evolutie van het aantal gerechtigden op wacht- of overbruggingsuitkeringen - gezinshoofden - per gewest
Fysieke eenheden - Jaargemiddelden maandcijfers

Jaar	Totaal Vlaams Gewest	Cat. A Vlaams Gewest	%	Totaal Waals Gewest	Cat. A Waals Gewest	%	Totaal Brussels Gewest	Cat. A Brussels Gewest	%
1995	43 326	7 065	16,3	73 638	18 610	25,3	11 372	2 765	24,3
1996	43 210	8 132	18,8	76 176	21 366	28,0	12 572	3 283	26,1
1997	43 468	8 990	20,7	79 999	23 945	30,0	13 895	3 892	28,0
1998	39 270	9 226	23,5	80 395	25 995	32,3	14 294	4 404	30,8
1999	36 721	9 542	26,0	80 776	27 741	34,3	14 603	4 814	33,0
2000	32 168	9 234	28,7	78 964	28 943	36,7	14 713	5 073	34,5

Bron: RVA - Stat Info

We merken sinds 1998 een lichte achteruitgang van het aantal rechthebbenden op basis van studies in het Waals Gewest, maar een sterke vermindering in het Vlaams Gewest van 39 270 in 1998 naar 32 168 in 2000. Daartegenover staat dat in Brussel het aantal rechthebbenden op basis van studies blijft stijgen.

Ondanks deze verschillende evoluties in de drie gewesten in het aantal werkloze werknemers met gezinslast overall blijven stijgen de laatste 5 jaar. Zelfs in Vlaanderen waar sinds 1998 het aantal rechthebbenden op basis van studies daalde (- 18,1 %), hebben de werknemers met gezinslast deze trend niet gevolgd en is hun aantal voortdurend blijven stijgen in absolute cijfers en a fortiori in relatieve cijfers (van 20,7 naar 28,7 %).

De werknemers met gezinslast, minder gevoelig lijkt het wel voor conjunctuurverbeteringen, vormen dus blijkbaar de harde kern binnen de populatie van uitkeringsgerechtigden op basis van studies.

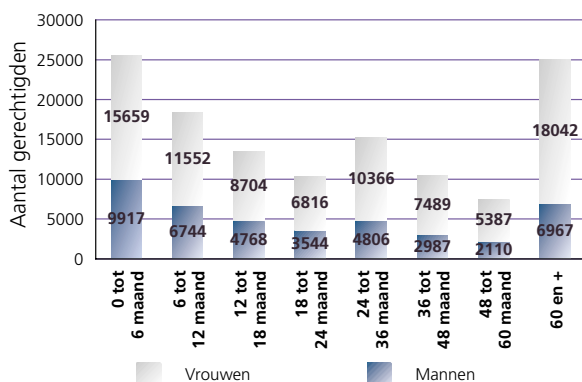
Hoelang blijven de uitkeringsgerechtigden op basis van studies werkloos?

Vinden deze personen snel een baan?
 Hoelang blijven ze gerechtigd op wachttuitkeringen?
 Wij hebben reeds vermeld in welke mate het studieniveau of de gezinscategorie de kans om uit de werkloosheid te geraken beïnvloedt.
 Wij bekijken hierna hoe de werkloosheidsduur evolueert in functie van het feit of men man of vrouw is of in het Noorden, het Zuiden of in het Centrum van het land woont.

Duur van de uitkering volgens het geslacht

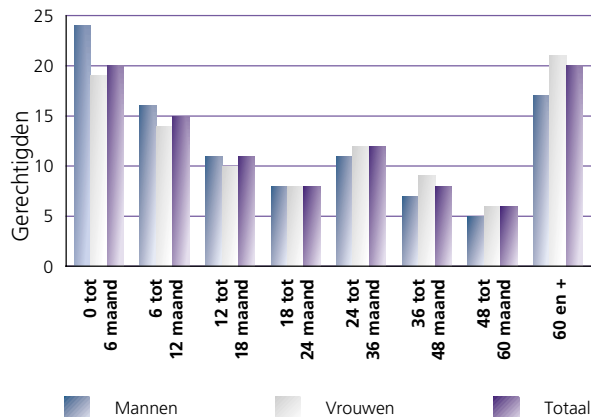
In de loop van de eerste zes maanden van de werkloosheid, de duur van de wachttijd niet mee gerekend, is het aantal vrouwen 58 % hoger dan het aantal mannen.
 Reeds na twee jaar werkloosheid is het aantal vrouwen gestegen tot meer dan het dubbele van het aantal mannen en vanaf het 5^e jaar is het aantal vrouwen 2,5 maal groter. Men stelt dus vast dat de vrouwen moeilijker de overgang maken van gerechtigde op wachttuitkeringen naar de arbeidsmarkt. De overgang wordt nog problematischer naarmate de werkloosheid langer duurt.

Grafiek 12
 Aantal gerechtigden op wacht- of overbruggingsuitkeringen volgens werkloosheidsduur en geslacht
 Fysieke eenheden – Jaargemiddelden maandcijfers – jaar 2000

Opmerking:
 in de bovenstaande grafiek zijn de tijdsintervallen van verschillende duur: 6 maand van 0 tot 24 maanden; 1 jaar van 24 tot 60 maanden en tenslotte onbepaald vanaf 60 maanden!

Grafiek 13
 Gerechtigden op wacht- of overbruggingsuitkeringen volgens werkloosheidsduur en geslacht in % van totaal per geslacht – jaar 2000

Bron: RVA - Stat Info

We vinden voor beide geslachten zeer hoge percentages bij de werkloosheid van korte duur (minder dan 6 maanden). Maar ook het aantal langdurig werklozen (5 jaar of meer) bereikt een hoog niveau: 17 % voor de mannen en 21 % voor de vrouwen.

In vergelijking met de mannen zijn de vrouwen minder vertegenwoordigd in de werkloosheid van korte duur en meer in de langdurige werkloosheid. Een ongeveer even groot percentage vrouwen bevindt zich in de werkloosheid van 'korte' duur (minder dan 6 maanden) en van lange duur (5 jaar of meer). Bij de mannen toegelaten op basis van studies daarentegen is het percentage werkloosheid van lange duur (5 jaar en meer) veel lager dan dat voor de korte duur (17 tegen 24 % in 2000).

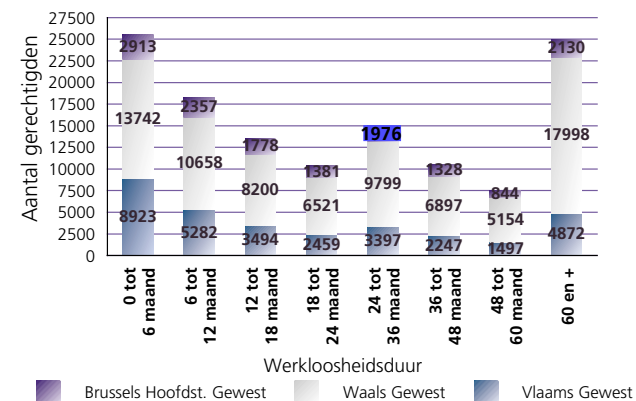
De duur van de uitkering volgens gewest

Structureel zijn de verdelingen volgens gewest en geslacht vergelijkbaar. Toch komen er ook duidelijke verschillen tussen de gewesten aan het licht.

In het Waals Gewest is de langdurige werkloosheid (vooral 5 jaar en meer), in tegenstelling met het Vlaams en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belangrijker dan die van korte duur (minder dan 6 maanden).

Grafiek 14

Aantal gerechtigden op wacht- of overbruggingsuitkeringen volgens werkloosheidsduur en gewest
Fysieke eenheden - Jaargemiddelden maandcijfers - jaar 2000

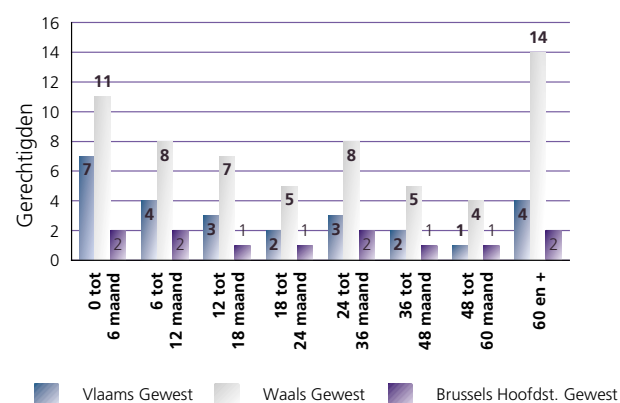

Bron: RVA - Stat Info

De harde kern van structureel langdurig werkloze jongeren in Wallonië weerspiegelt de moeilijkheden die deze jongeren ontmoeten om zich te integreren op de arbeidsmarkt. In 2000 bevonden zich 72 % van de schoolverlaters, die 5 jaar of langer werkloos zijn, in het Waals Gewest. Dit is nog aanzienlijker als men bedenkt dat zij ook 14 % vertegenwoordigen van het totaal aantal werklozen toegelaten op basis van studies in België.

Grafiek 15

Gerechtigden op wacht- of overbruggingsuitkeringen volgens werkloosheidsduur en gewest in % van totaal van het land - Fysieke eenheden
Jaargemiddelden maandcijfers - jaar 2000

Bron: RVA - Stat Info

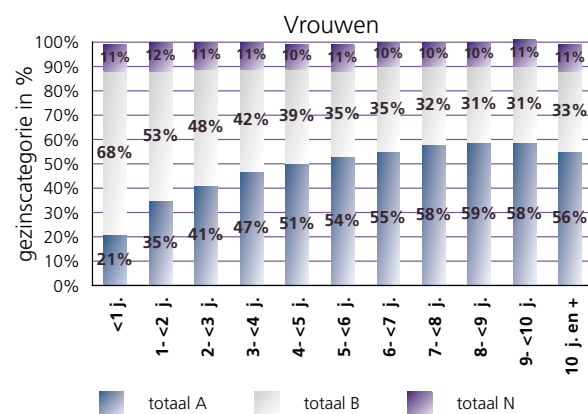
De werkloosheidsduur per gezinscategorie

Wanneer men deel uitmaakt van de categorieën werknemer met gezinslast (A) of alleenwonende (N) riskeert men niet uitgesloten te worden wegens langdurige werkloosheid. De samenwonenden (B) daarentegen zijn wel blootgesteld aan dit risico. Zijn ze daardoor meer geneigd om tegen elke prijs het statuut van

wachtuitkeringen te verlaten? Waarschijnlijk! Preciseren we evenwel dat de gegevens over de uitstroom eveneens de uitgesloten uitkeringsgerechtigden betreffen.

Grafiek 16

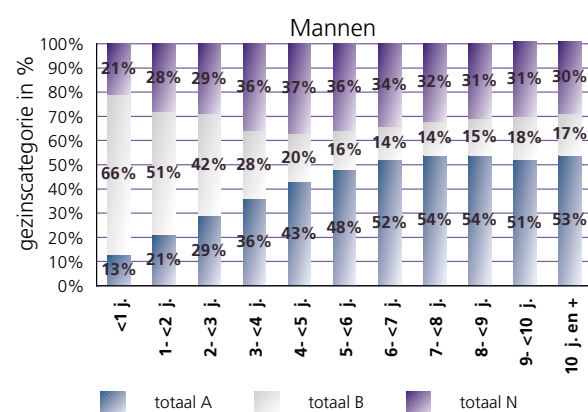
Vrouwelijke gerechtigden op wacht- of overbruggingsuitkeringen volgens gezinscategorie en werkloosheidsduur in % van het interval
Fysieke eenheden - juli 2000

Bron: RVA - Stat Info

Grafiek 17

Mannelijke gerechtigden op wacht- en overbruggingsuitkeringen volgens gezinscategorie en werkloosheidsduur in % van het interval
Fysieke eenheden - juli 2000

Bron: RVA - Stat Info

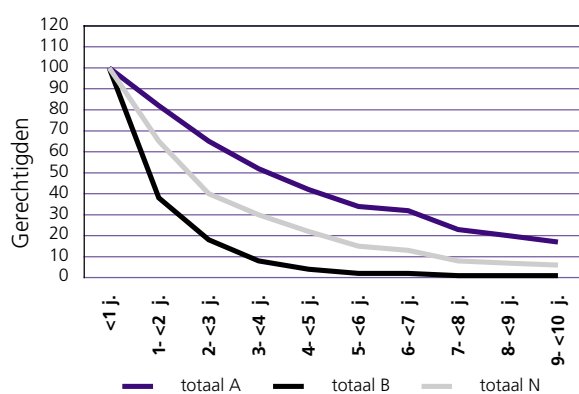
Terwijl in de eerste uitkeringsmaanden 2/3 van zowel de mannen als de vrouwen samenwonend zonder gezinslast zijn, vermindert deze categorie geleidelijk tot 1/3 bij de vrouwen en 1/6 bij de mannen. Daartegenover stijgt de categorie met gezinslast gevoelig: van 13 tot 54 % bij de mannen en van 21 tot 55 % bij de vrouwen.

Het is opvallend dat vanaf het 5^e jaar werkloosheid de meerderheid van mannen en vrouwen tot de categorie A behoort terwijl deze in het begin slechts 13 en 21 % vertegenwoordigde.

Tenslotte is het ook merkwaardig dat het percentage alleenwonende vrouwen (N) niet varieert met de werkloosheidsduur ($\pm 10\%$). Bij de mannen daarentegen stijgt het aantal alleenwonenden snel om dan te stabiliseren op 30%.

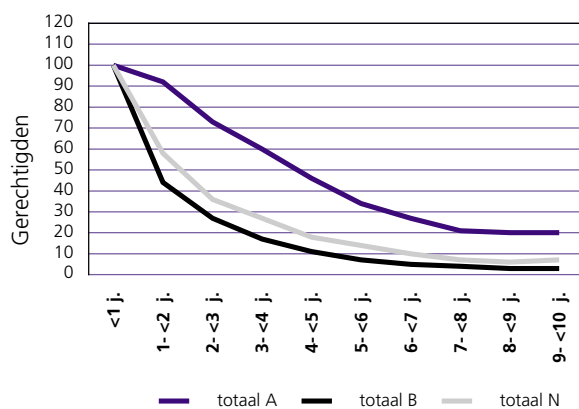
Maar kunnen we nu bevestigen dat de samenwonenden met gezinslast het statuut van de wachtuitkeringen niet verlaten en zich in de werkloosheid installeren? Laten we dit van dichtbij bekijken. De volgende grafieken tonen de evolutie van het aantal rechthebbenden per categorie in functie van de werkloosheidsduur. We nemen als basis 100 het aantal rechthebbenden die minder dan jaar werkloos zijn.

Grafiek 18
Mannelijke gerechtigden op wacht- en overbruggingsuitkeringen volgens gezinscategorie en werkloosheidsduur in % van de categorie
Fysieke eenheden - juli 2000 - (< 1 jaar = 100)

Bron: RVA - Stat Info

Grafiek 19
Vrouwelijke gerechtigden op wacht- of overbruggingsuitkeringen volgens gezinscategorie en werkloosheidsduur in % van de categorie
Fysieke eenheden - juli 2000 - (< 1 jaar = 100)

Bron: RVA - Stat Info

Tussen het eerste en het tweede jaar werkloosheid vinden meer dan de helft van de samenwonende mannen en vrouwen zonder gezinslast werk of wijzigen ze van categorie. Na 4 jaar werkloosheid blijft er slechts 4 procent mannen tegen 11 procent vrouwen in dit statuut.

Dit wegsmelten geldt niet voor de samenwonenden met gezinslast en de alleenwonenden. Tussen het eerste en het tweede jaar blijven 92% van de vrouwelijke samenwonenden met gezinslast in dit statuut en 82% van de mannen. Wat de alleenwonende vrouwen betreft, zij verlaten dit statuut sneller dan de mannen: respectievelijk 41% tussen het 1^e en 2^e jaar tegen 35% bij de mannen.

De neiging om de werkloosheid te verlaten blijkt dus nauw verbonden te zijn met de gezinscategorie. Deze opmerking moet genuanceerd worden daar de uitstroom beïnvloed wordt door de toepassing van de reglementering inzake langdurige werkloosheid, die enkel de categorie van de samenwonenden zonder gezinslast, vergoed aan het forfait, treft. Anderzijds is het uitkeringsbedrag voor samenwonenden met gezinslast zodanig dat het risico voor een werkgelegenheidsval groot is.

Besluiten (1)

De intrede op de arbeidsmarkt betekent een belangrijke stap in het leven wanneer men volwassen wordt. In België verlaat de meerderheid der jongeren het onderwijs tussen 19 en 24 jaar. Dan begint de zoektocht naar werk, al dan niet langdurig of succesvol. Wanneer deze situatie blijft aanslepen kunnen jonge werkzoekenden na een wachttijd onder bepaalde voorwaarden recht hebben op uitkeringen ten laste van de werkloosheidsverzekering op basis van de studies die ze gedaan hebben.

Dit specifiek Belgisch stelsel dateert niet van gisteren aangezien reeds in 1945 de opening van het recht op uitkering op basis van vakstudies aanwezig was in onze reglementering. In de loop der jaren was de evolutie echter zo dat steeds meer studies, die tot doel hadden een bredere voorbereiding op de arbeidsmarkt te verzekeren, het recht op uitkeringen openden. De wetgever wilde zoveel mogelijk jongeren na beëindiging van hun studies een minimumuitkering waarborgen als de arbeidsmarkt hen niet direct kon integreren. Momenteel zijn er nog steeds voorstellen aan de orde van de dag om de lijst van rechtopenende studies uit te breiden.

Het onderzoek van de populatie van uitkeringsgerechtigden op basis van studies is in meer dan één opzicht zeer leerrijk. In 2000 was het maandelijks gemiddeld aantal uitkeringsgerechtigden gelijk aan 125 843, waarvan ongeveer 2/3 vrouwen. Dit terwijl in de wachttijd slechts 52,7 % van de werkzoekenden vrouwen zijn.

Het aandeel van de personen toegelaten op basis van studies in de totale werkloosheid stijgt van 17 % in 1992 tot bijna 21 % in 2000, terwijl het aandeel van de personen, toegelaten op basis van arbeidsprestaties, in dezelfde periode achteruitging. Zowel bij de mannen als de vrouwen werd er een aangroei genoteerd. Het is evenwel in het Waals Gewest dat de toestand het meest zorgwekkend lijkt. Daar ontving in 2000 grofweg 1 werkloze op 3 uitkeringen op basis van studies. Reeds zeer verontrustend bij de mannen, is de toestand nog ernstiger bij de vrouwen: 1 op 4 Waalse mannen en 2 op 5 Waalse vrouwen werden toegelaten op basis van studies en hebben dus niet of te weinig gewerkt om een werkloosheidsuitkering te kunnen genieten.

Bovendien blijken sommigen tot ver boven hun 30ste, de maximumleeftijd om toegelaten te worden op basis van studies, in dit statuut te blijven, alhoewel het om een zogenaamde wachttuitkering gaat voor jonge schoolverlaters op zoek naar een baan. Op zes jaar tijd, van 1995 tot 2000, is het aandeel van de leeftijdsklasse van 30 jaar en ouder met meer dan 70 % toegenomen, te weten van 13 % naar 23,3 %.

Ook zien we dat er bij de personen toegelaten op basis van studies steeds meer werknemers met gezinslast voorkomen. Op 6 jaar tijd, van 1995 tot 2000, is het gemiddeld aantal met bijna 52 % toegenomen van 28 400 tot 43 250, terwijl de samenwonenden zonder gezinslast zijn afgenomen met bijna 26 % van 82 700

tot 61 300. Meer bepaald is het aandeel van gezinshoofden de laatste 6 jaar in alle drie de gewesten gestegen, ook in Vlaanderen, het enige gewest waar sinds 1998 het aantal gerechtigden op basis van studies daalde.

Uiteindelijk bevestigen de cijfers dat men met een hoger studieniveau meer kans heeft om snel uit de werkloosheid te komen. En in het bijzonder met het hoger onderwijs, waaruit 34 % van de jonge werkzoekenden in wachttijd afkomstig zijn. Op het einde van deze wachttijd is al een groot deel van hen aan 't werk. In de groep die reeds 5 jaar wachttuitkeringen geniet vertegenwoordigen zij slechts 4 %. Daartegenover vertegenwoordigen diegenen met een diploma lager of lager secundair onderwijs slechts 26 % van de werkzoekenden die zich inschrijven voor de wachttijd, maar in de groep die reeds 5 jaar wachttuitkeringen geniet, zijn zij met maar liefst 65 % vertegenwoordigd.

II

**Tweede luik:
FOCUS op werknemers met
gezinslast (categorie A)
met recht op wacht- of
overbruggingsuitkeringen**

Algemene evolutie

Als statistische eenheid wordt hier geopteerd voor budgettaire eenheden t.t.z. het aantal vergoede dagen gedeeld door het aantal vergoedbare dagen in de loop van de beschouwde maand. Onder vergoedbare dagen wordt verstaan alle dagen van de maand met uitzondering van de zondagen.

Zoals blijkt uit onderstaande tabel had de populatie van de gezinshoofden met wachtuitkeringen of overbruggingsuitkeringen in 1999 een aandeel van 19,3 % in het totaal aantal gezinshoofden en een aandeel van 6,8 % in de volledige groep van de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen. Deze twee aandelen kennen jaar na jaar een stijging sinds 1992.

Tabel 1

Evolutie van het aandeel van de gezinshoofden met wachtuitkering of overbruggingsuitkering in de populatie van respectievelijk het totaal aantal gezinshoofden en de volledig werklozen evenals de evolutie van het aandeel van het totaal aantal gezinshoofden in de populatie van de volledig werklozen - jaargemiddelden in budgettaire eenheden

	Gezinshoofden met wachtuitkering of overbruggingsuitkering			Gezinshoofden - totaal		Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen - totaal
	aantal	in % t.o.v. gezinshoofden totaal	in % t.o.v. uitkeringsgerechtigde volledig werklozen totaal	aantal	in % t.o.v. uitkeringsgerechtigde volledig werklozen totaal	aantal
1992	17 778	11,4	3,1	156 074	27,1	576 475
1993	20 440	12,4	3,5	165 483	28,0	590 978
1994	22 450	12,9	3,7	173 487	28,9	600 376
1995	25 085	13,9	4,3	180 185	31,0	581 704
1996	29 243	15,5	5,1	189 102	32,7	578 527
1997	33 222	16,8	5,7	197 425	33,9	583 030
1998	36 020	18,1	6,3	198 626	34,8	571 234
1999	38 025	19,3	6,8	197 391	35,3	559 061
2000*	38 743	19,8	7,1	195 317	35,9	544 165

* voor 2000 betreft het een gemiddelde over de eerste zes maanden van het jaar

Het aantal gezinshoofden met wachtuitkering of overbruggingsuitkering is sinds 1992 meer dan verdubbeld (+ 113,9 % tot 1999). De volledige groep gezinshoofden kende in die periode slechts een toename van 26,5 %, daar waar het aantal uitkeringsgerechtigde volledig werklozen daalde met 3,0 % (grafiek 1).

Grafiek 1

Evolutie van het aantal gezinshoofden met wachtuitkering of overbruggingsuitkering, het totaal aantal gezinshoofden en het aantal uitkeringsgerechtigde volledig werklozen, jaargemiddelden in budgettaire eenheden (index 1992 = 100)

* voor 2000 betreft het een gemiddelde over de eerste zes maanden van het jaar

Verdeling volgens geslacht

Tabel 2

Verdeling van het aantal gezinshoofden met wachtuitkering of overbruggingsuitkering volgens geslacht, jaargemiddelden in budgettaire eenheden

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000*	Vershil 1999- 1992	Vershil 1999- 1996
Mannen	5 253	6 095	6 573	7 369	8 730	9 718	10 126	10 322	10 130	96,5 %	18,2 %
Vrouwen	12 525	14 345	15 877	17 716	20 513	23 504	25 894	27 702	28 613	121,2 %	35,0 %
Totaal	17 778	20 440	22 450	25 085	29 243	33 222	36 020	38 025	38 743	113,9 %	30,0 %

* voor 2000 betreft het een gemiddelde over de eerste zes maanden van het jaar

Uit bovenstaande tabel blijkt dat het aantal mannelijke gezinshoofden met wachtuitkering of overbruggingsuitkering in 1999 bijna verdubbeld is t.o.v. 1992 (+ 96,5 %). Het aantal vrouwelijke gerechtigden is zelfs meer dan verdubbeld in deze periode (+ 121,2 %).

Tabel 3 toont aan dat de gerechtigden op wachtuitkering of overbruggingsuitkering voor bijna drievierden vrouwen zijn (72,9 % in 1999). Wat de gehele groep van gezinshoofden betreft, ligt deze verhouding enigszins anders. Het aandeel van de mannen bedroeg voor deze groep in 1999 55,4% en 44,6% voor de vrouwen.

Tabel 3

Procentuele verdeling van het aantal gezinshoofden met wachtuitkering of overbruggingsuitkering volgens geslacht

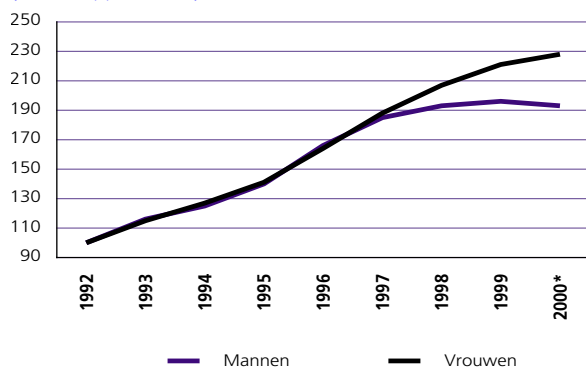
	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000*	Gezins- hoofden 1999	Uitkerings gerecht. volledig werkl. 1999
Mannen	29,5	29,8	29,3	29,4	29,9	29,3	28,1	27,1	26,1	55,4	43,9
Vrouwen	70,5	70,2	70,7	70,6	70,1	70,7	71,9	72,9	73,9	44,6	56,1
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* voor 2000 betreft het een gemiddelde over de eerste zes maanden van het jaar

Het is opmerkelijk dat daar waar de stijging t.o.v. 1992 bij de mannen en de vrouwen nagenoeg identiek is t.e.m. 1996, zich vanaf 1997 een vertraging van de groei van bij de mannen aftekent vergeleken bij de groei van de vrouwen (grafiek 2).

Grafiek 2

Evolutie van het aantal gezinshoofden met wachtuitkering of overbruggingsuitkering volgens geslacht, jaargemiddelden in budgettaire eenheden (index 1992 = 100)

* voor 2000 betreft het een gemiddelde over de eerste zes maanden van het jaar

Verdeling volgens gewest

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is het aantal gezinshoofden met wachtuitkeringen of overbruggingsuitkeringen in de periode 1996-1999 met meer dan de helft toegenomen (+ 51,7 %). In het Vlaams Gewest werd daarentegen slechts een verschil opgetekend van + 18,3 %, in het Waals Gewest van + 31,0 % (tabel 4 en grafiek 3).

Tabel 4

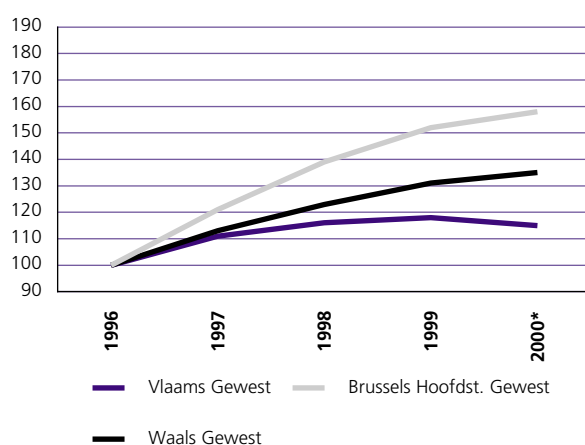
Verdeling van het aantal gezinshoofden met wachtuitkering of overbruggingsuitkering volgens gewest, jaargemiddelden in budgettaire eenheden

	1996	1997	1998	1999	2000*	Vershil 1996-1999
Vlaams Gewest	6 926	7 704	8 028	8 194	7 952	18,3%
Waals Gewest	19 434	22 032	23 998	25 459	26 225	31,0%
Brussels Hoofdst. Gewest	2 882	3 485	3 994	4 372	4 567	51,7%
Land	29 243	33 222	36 020	38 025	38 743	30,0%

* voor 2000 betreft het een gemiddelde over de eerste zes maanden van het jaar

Grafiek 3

Evolutie van het aantal gezinshoofden met wachtuitkering of overbruggingsuitkering volgens gewest, jaargemiddelden in budgettaire eenheden (index 1996 = 100)

* voor 2000 betreft het een gemiddelde over de eerste zes maanden van het jaar

Tabel 5 en grafiek 4 geven het relatieve gewicht van de verschillende gewesten weer. Van de onderzochte populatie was in 1999 21,5 % woonachtig in het Vlaams Gewest, 67,0 % in het Waals Gewest en 11,5 % in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Indien we zowel de volledige groep van de gezinshoofden als de ganse groep van de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen bekijken, zien we dat het aandeel van Vlaanderen veel hoger en dat van Wallonië veel lager ligt.

Tabel 5

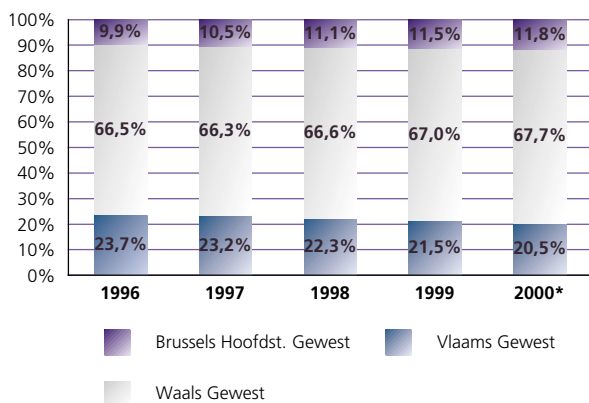
Procentuele verdeling van het aantal gezinshoofden met wachtuitkering of overbruggingsuitkering volgens gewest

	1996	1997	1998	1999	2000*	Gezins- hoofden 1999	Uitkerings- gerechtigde volledig werkl. 1999
Vlaams Gewest	23,7	23,2	22,3	21,5	20,5	39,6	45,6
Waals Gewest	66,5	66,3	66,6	67,0	67,7	46,2	41,9
Brussels Hoofdst. Gewest	9,9	10,5	11,1	11,5	11,8	14,2	12,4
Land	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* voor 2000 betreft het een gemiddelde over de eerste zes maanden van het jaar

Grafiek 4

Procentuele verdeling van het aantal gezinshoofden met wachtuitkering of overbruggingsuitkering volgens gewest, jaargemiddelden in budgettaire eenheden

* voor 2000 betreft het een gemiddelde over de eerste zes maanden van het jaar

Verdeling volgens leeftijd

Tabel 6

Verdeling van het aantal gezinshoofden met wachttuitkering of overbruggingsuitkering volgens leeftijd, jaargemiddelden in budgettaire eenheden

	1998	1999	2000*	Vershil1999-1998
minder dan 25 jaar	12 529	12 247	11 666	-2,3 %
25 tot -35 jaar	20 959	22 174	22 556	5,8 %
35 tot -45 jaar	2 523	3 591	4 504	42,3 %
45 jaar en meer	10	13	18	30,0 %
Totaal	36 020	38 025	38 743	5,6 %

* voor 2000 betreft het een gemiddelde over de eerste zes maanden van het jaar

Tabel 7

Procentuele verdeling van het aantal gezinshoofden met wachttuitkering of overbruggingsuitkering volgens leeftijd

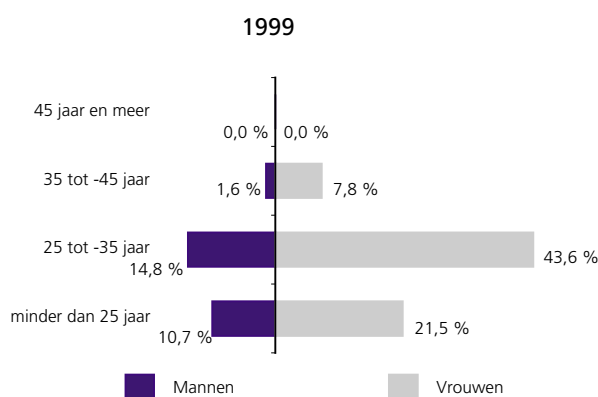
	1998	1999	2000*	Gezinshoofden 1999	Uitkerings- gerechtigde volledig werkl. 1999
minder dan 25 jaar	34,8	32,2	30,1	7,0	11,9
25 tot -35 jaar	58,2	58,3	58,2	25,9	25,9
35 tot -45 jaar	7,0	9,4	11,6	29,1	22,2
45 jaar en meer	0,0	0,0	0,0	38,0	40,0
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* voor 2000 betreft het een gemiddelde over de eerste zes maanden van het jaar

Aangezien dit een onderzoek is naar de gezinshoofden met recht op wachttuitkering of overbruggingsuitkering, mag men verwachten dat het hier om een jonge populatie gaat waarvan een groot gedeelte zich bevindt in de jongste leeftijdsklasse. Uit tabel 7 blijkt dat meer dan 58 % van de betrokken personen 25 tot 34 jaar oud is. Dit kan erop wijzen erop dat een aantal onder hen reeds een langere tijd in de werkloosheid vertoeft. Dit is opmerkelijk omdat juist in deze leeftijdsklasse de netto-participatie- of werkgelegenheidsgraad het grootst is. Grafiek 5 bevestigt de stelling dat het hier overwegend om vrouwen gaat: niet minder dan 43,6 % van de totale groep van gezinshoofden met wacht- of overbruggingsuitkeringen zijn vrouwen in de leeftijdsklasse 25-35 jaar. Opmerkelijk is bovendien de jaarlijkse toename van het aantal gerechtigden die 35 tot 44 jaar oud zijn (tabel 6).

Grafiek 5

Procentuele verdeling van het aantal gezinshoofden met wachttuitkering of overbruggingsuitkering volgens leeftijd, jaargemiddelden in budgettaire eenheden

Verdeling volgens uitkeringsstatuut

Tabel 8

Verdeling van het aantal gezinshoofden met wachtuitkering of overbruggingsuitkering volgens uitkeringsstatuut, jaargemiddelden in budgettaire eenheden

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000*	Vershil 99-92	Vershil 99-96
Niet werkende volledig werkl. ingeschreven als werkzoekende	15 838	18 571	20 339	22 800	26 545	30 023	32 197	33 487	33 901	111,4 %	26,2 %
Volledig werklozen die een beroepsopleiding volgen	395	458	566	503	486	459	527	575	634	45,6 %	18,3 %
Onvrijw. deeltijds tewerkgest. of deeltijds tewerkgest. met behoud van rechten die gerechtigd zijn op een inkomensgarantie-uitkering	1 196	1 038	1 031	1 125	1 267	1 474	1 741	2 103	2 353	75,8 %	66,0 %
Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen vrijgesteld van inschrijving als werkl. omwille van hervatten van studies of andere redenen	299	330	466	617	764	888	918	1 014	1 106	239,1 %	32,7 %
Volledig werklozen met vrijstelling van inschrijving als werkl. na PWA-prestaties of tijdens prestaties als stadswacht	0	0	0	0	141	333	601	812	712	.	475,9 %
Andere	51	43	47	40	39	46	37	33	37	-35,3 %	-15,4 %
Totaal	17 778	20 440	22 450	25 085	29 243	33 222	36 020	38 025	38 743	113,9 %	30,0 %

* voor 2000 betreft het een gemiddelde over de eerste zes maanden van het jaar

Het statuut "Andere" omvat:

- volledig werklozen die tewerkgesteld worden in een beschutte werkplaats
- werklozen die gerechtigd zijn op uitkeringen na een vrijwillig deeltijdse betrekking
- jongeren die aanspraak maken op overbruggingsuitkeringen
- volledig werklozen van 50 jaar en meer vrijgesteld van de verplichting zich in te schrijven als werkzoekende
- volledig werklozen met vrijstelling van inschrijving als werkzoekende om familiale en sociale moeilijkheden.

Uit de verdeling volgens uitkeringsstatuut blijkt dat het gros van de onderzochte populatie in de werkloosheidsverzekering resideert onder het statuut van de niet-werkende volledig werklozen ingeschreven als werkzoekende.

Toch blijkt het vergroten van de netto-opbrengst van betaald werk via stelsels als de PWA-regeling en de inkomensgarantie-uitkering voor de -hoofdzakelijk laaggeschoolden- een stimulans te zijn voor arbeidsdeelname in de mate dat zij de balans tussen werk en privé-leven van de mensen verbeteren.

Lage opleidingsniveaus worden op zichzelf steeds meer een belemmerende factor voor arbeidsdeelname: om te bevorderen dat werkzoekenden een baan vinden moet hun afstand tot de arbeidsmarkt zo klein mogelijk worden. Het vragen van een vrijstelling voor het hervatten van studies kan daartoe een aanzet zijn.

Verdeling volgens inactiviteitsduur

Tabel 9

Verdeling van het aantal gezinshoofden met wachtuitkering of overbruggingsuitkering volgens inactiviteitsduur, jaargemiddelden in budgettaire eenheden

	1998	1999	2000*	Vershil 99-98
- 1 jaar	7 236	7 238	7 020	0,0 %
1 jaar tot - 2 jaar	6 481	6 572	6 579	1,4 %
2 jaar tot - 5 jaar	11 609	12 279	12 654	5,8 %
5 jaar tot - 10 jaar	8 386	8 766	8 895	4,5 %
10 jaar en +	2 309	3 170	3 594	37,3 %
Totaal	36 020	38 025	38 743	5,6 %

* voor 2000 betreft het een gemiddelde over de eerste zes maanden van het jaar

Tabel 10

Procentuele verdeling van het aantal gezinshoofden met wachtuitkering of overbruggingsuitkering volgens inactiviteitsduur

	1998	1999	2000*	Gezins- hoof- den 1999	UVW 1999
- 1 jaar	20,1	19,0	18,1	13,9	22,4
1 jaar tot - 2 jaar	18,0	17,3	17,0	12,3	14,1
2 jaar tot - 5 jaar	32,2	32,3	32,7	27,1	25,4
5 jaar tot - 10 jaar	23,3	23,1	23,0	30,1	24,0
10 jaar en +	6,4	8,3	9,3	16,6	14,0
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

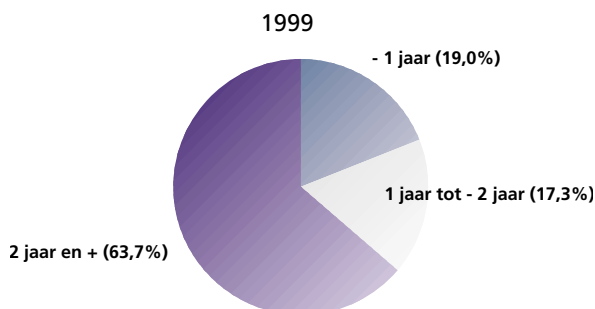
* voor 2000 betreft het een gemiddelde over de eerste zes maanden van het jaar

De verdeling volgens inactiviteitsduur geeft aan dat in 1999 van de betrokken doelgroep 81,0 % langdurig werkloos was, d.w.z. gedurende 1 jaar of meer werkloos. 63,7 % was zelfs zeer langdurig werkloos, d.w.z. 2 jaar of meer werkloos.

Van de gehele groep gezinshoofden was in datzelfde jaar 86,1 % langdurig werkloos en 73,8 % zeer langdurig werkloos. Eveneens in 1999 was van alle uitkeringsgerechtigde volledig werklozen 77,6 % langdurig werkloos en 63,5 % zeer langdurig werkloos. Opvallend is de toename met 37,3 % (+ 861) in 1999 t.o.v. het voorgaande jaar van de gezinshoofden met wachtuitkeringen of overbruggingsuitkeringen die 10 jaar of langer werkloos zijn.

Grafiek 6

Procentuele verdeling van het aantal gezinshoofden met wachtuitkering of overbruggingsuitkering volgens inactiviteitsduur

Zoals reeds bij de verdeling volgens leeftijd werd gesuggereerd, vertoeft de grote meerderheid van de doelgroep reeds lang in de werkloosheid. Men kan zich bijgevolg afvragen in welke mate de onderzochte populatie geconfronteerd wordt met de zogenaamde werkloosheidsvallen.

Het is in het bijzonder de problematiek van de armoede- en werkloosheidsvallen die drempels opwerpen voor de arbeidsparticipatie van mannen en vrouwen. Met een werkloosheidsval wordt de situatie omschreven waarbij het voor werklozen nauwelijks lonend kan zijn te gaan werken omdat de extra inkomsten niet of nauwelijks opwegen tegen de extra uitgaven.

Algemeen wordt aangenomen dat laaggeschoolde alleenstaande vrouwen met kinderen ten laste één van de grootste risicogroepen vormen die te maken te krijgen met deze problematiek, met alle gevolgen van dien.

Immers, het niet deelnemen aan het arbeidsproces kan na verloop van tijd een negatieve invloed hebben op de inzetbaarheid (employability) van het individu.

In deze optiek zal hierna verder onderzoek gedaan worden naar de scholingsgraad en de nationaliteit van de doelgroep.

Verdeling volgens gedane studies

Tabel 11

Verdeling van het aantal gezinshoofden met wachttuitkering of overbruggingsuitkering volgens gedane studies, in budgettaire eenheden

	Augustus 2000		Gezins- hoofden Augustus 2000	Uitkeringsgerech. Vole. werklozen Augustus 2000
	aantal	%	%	%
Lager onderwijs	8 228	21,2	40,7	35,9
Lager secundair, algemeen	701	1,8	3,7	4,2
Lager secundair, technisch & kunst	2 902	7,5	6,6	6,3
Lager secundair, beroeps	13 117	33,8	15,3	13,9
Lager secundair, andere	0	0,0	0,0	0,0
Lager secundair, totaal	16 721	43,0	25,6	24,4
Hoger secundair, algemeen	1 822	4,7	3,5	4,5
Hoger secundair, technisch & kunst	2 888	7,4	5,8	7,9
Hoger secundair, beroeps	5 840	15,0	7,0	8,9
Hoger secundair, andere	3	0,0	0,0	0,0
Hoger secundair, Totaal	10 552	27,2	16,2	21,2
Hoger onderwijs, korte type	1 028	2,6	3,0	5,5
Hoger onderwijs, lange type	94	0,2	0,3	0,6
Hoger onderwijs, Totaal	1 123	2,9	3,3	6,1
Universitair onderwijs	245	0,6	0,9	1,5
Leercontracten + andere studies + onbekende studies	1 987	5,1	13,3	10,9
Totaal	38 857	100,0	100,0	100,0

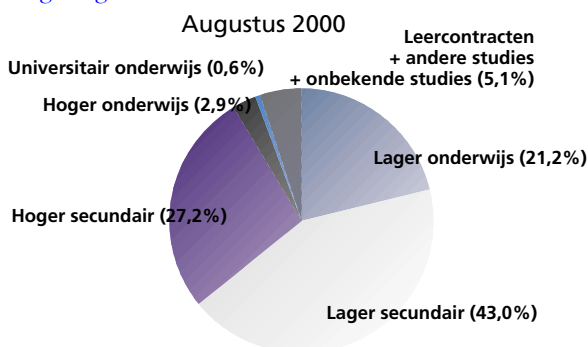
Bovenstaande tabel maakt duidelijk dat van de onderzochte groep 64,2 % laaggeschoold is, d.w.z. dat deze personen niet in het bezit zijn van een diploma van hoger secundair onderwijs. Meer dan één vijfde heeft slechts een diploma van lager onderwijs op zak.

De lage scholingsgraad is echter een factor die voor alle werklozen een belangrijke handicap inhoudt. Ook de ganse groep van gezinshoofden telt 66,3 % laaggeschoolden, de groep van de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen 60,3 %.

Ook valt het op dat bij de onderzochte groep meer dan de helft (55,3 %) van de personen met een diploma hoger secundair onderwijs die studies heeft voltooid in het beroepsonderwijs.

Grafiek 7

Procentuele verdeling van het aantal gezinshoofden met wachttuitkeringen of overbruggingsuitkeringen volgens gedane studies

Verdeling volgens nationaliteit

Tabel 12

Verdeling van het aantal gezinshoofden met wachtuitkering of overbruggingsuitkering volgens nationaliteit, in budtettaire eenheden

	Augustus 2000		Gezins- hoofd. Augustus 2000	Uitker. Vol. werkl. Augustus 2000
	aantal	%	%	%
Belgen	34 255	88,2	82,8	86,9
Vreemdelingen EU	2 743	7,1	9,1	8,0
waarvan: Italianen	1 758	4,5	5,1	4,3
Vreemdelingen buiten EU	1 859	4,8	8,1	5,2
waarvan: Turken	841	2,2	2,5	1,6
Marokkanen	763	2,0	4,3	2,6
Totaal	38 857	100,0	100,0	100,0

De verdeling volgens nationaliteit toont aan dat 88,2 % van de personen in de onderzochte groep Belgen waren.

Besluit (2)

De populatie van de gezinshoofden met wachtuitkering of overbruggingsuitkering had in 1999 een aandeel van 19,3 % in het totaal aantal gezinshoofden en een aandeel van 6,8 % in de volledige groep van de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen. Deze twee aandelen kennen jaar na jaar een stijging sinds 1992.

Het aantal gezinshoofden met wachtuitkering of overbruggingsuitkering is sinds 1992 meer dan verdubbeld (+ 113,9 % in 1999). In budgettaire eenheden uitgedrukt bedroeg het absolute aantal voor 1999 gemiddeld 38 025. De volledige groep gezinshoofden kende in die periode slechts een toename van 26,5 %, daar waar het aantal uitkeringsgerechtigde volledig werklozen daalde met 3,0 %.

De groep van de gerechtigden op wachtuitkering of overbruggingsuitkering bestaat voor bijna drievierden uit vrouwen (72,9 % in 1999). 21,5 % was in 1999 woonachtig in het Vlaams Gewest, 67,0 % in het Waals Gewest en 11,5 % in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Meer dan 58% van de betrokken personen is 25 tot 34 jaar oud en niet minder dan 43,6 % van de totale groep zijn vrouwen in de leeftijdsklasse 25-35 jaar.

Uit de verdeling volgens uitkeringsstatuut blijkt dat het gros van de onderzochte populatie in de werkloosheidsverzekering resideert onder het statuut van de niet werkende volledig werklozen ingeschreven als werkzoekende.

De verdeling volgens inactiviteitsduur geeft aan dat in 1999 van de betrokken doelgroep 81,0 % langdurig werkloos was, d.w.z. gedurende 1 jaar of meer werkloos. 63,7 % was zelfs zeer langdurig werkloos, d.w.z. 2 jaar of meer werkloos. In absolute aantallen gaat het over respectievelijk 30 787 en 24 215 gevallen. Daarenboven is 64,2 % laaggeschoold, d.w.z. dat deze personen niet in het bezit zijn van een diploma van hoger secundair onderwijs. Meer dan één vijfde heeft slechts een diploma van lager onderwijs.

**Bijlage:
Evolutie van de
reglementering die recht-
streeks of
onrechtstreeks
invloed heeft op de wacht-
en overbruggings-
uitkeringen**

JAAR	WETTEKST	RELEVANTE INHOUD
1945	Regentsbesluit van 26.05.1945 Art. 76 Inwerkingtreding: 02.07.1945	- Werkloosheidsuitkeringen zijn mogelijk 'uit hoofde van vak-studies'
1951	KB 22.06.1951 Art. 75 quater Inwerkingtreding: 27.06.1951	Uitbreiding: - hetzij na vakonderwijs met volledig leerplan van minimum 2 jaar, normaal voorbereidend tot het verrichten van loonarbeid, hetzij na een leertijd (via een leerlingsecretariaat) - wachttijd als ingeschreven werkzoekende: 75 dagen - indieningstermijn: 1 jaar na einde studies, verlengd met militaire dienst
1953	KB van 26.09.1953 Art. 75 quater Inwerkingtreding: 05.10.1953	Uitbreiding: - ook rechtgevend is een beëindigde leertijd verricht in een door het Beheerscomité erkend centrum
1955	KB van 01.07.1955 Art. 75 quater Inwerkingtreding: 03.07.1955	Uitbreiding: - de indieningstermijn wordt met een jaar verlengd voor de vrijwillige indiensttreding in het leger
1962	KB van 27.12.1961 Art. 75 quater Inwerkingtreding: 07.01.1962	Uitbreiding: - de wachttijd van 75 dagen moet niet meer beginnen juist na de studies maar moet wel verlopen zijn vóór de uitkeringsaanvraag - als de studierichting niet is erkend door het Beheerscomité kan de betrokkene toch worden toegelaten indien hij ofwel: 1. minstens 25 dagen gewerkt heeft in een op school aangeleerd beroep 2. minstens 50 dagen gewerkt heeft in een ander beroep voor zover hij minder dan 18 jaar oud is bij de uitkeringsaanvraag 3. minstens 100 dagen gewerkt heeft in een ander beroep wanneer hij minstens 18 jaar oud is bij de uitkeringsaanvraag - de indieningstermijn wordt ook verlengd met de duur van de door betrokkene gevolgde aanvullende vervolmakingsvakcursussen
1963 - 1964	KB van 20.12.1963 MB 18.01.1964 Art. 124 Inwerkingtreding: 03.05.1964	Coördinatie van de gehele reglementering
1965	KB van 18.02.1965 Inwerkingtreding: 07.06.1965	Uitbreiding: De indieningstermijn wordt verlengd voor bijkomende opleidingen erkend door het Beheerscomité
1968	KB van 03.10.1968 Inwerkingtreding: 01.10.1968	a) Uitbreiding van de toelatingsvoorwaarden: * tot studies: - van hogere cyclus algemene humaniora - van lagere cyclus technisch (indien erkend door het Beheerscomité) en beroeps onderwijs * indien een diploma behaald werd voor de Centrale Examencommissie b) Beperking: bij de uitkeringsaanvraag de leeftijd van 25 jaar niet bereikt hebben c) De toepassing van art. 124 wordt geschorst bij de hervatting van leergangen met volledig leerplan

		d) De indieningstermijn wordt met een jaar verlengd bij het hervatten van cursussen van een hoger niveau
1974	KB van 29.01.1974 Inwerkingtreding: 06.04.1974	Uitbreiding: In geval van legerdienst wordt de leeftijdsgrens van 25 jaar verlengd tot na de legerdienst + 3 maand
1976	KB van 31.07.1976 Inwerkingtreding: 14.08.1976	Uitbreiding: De leeftijdsgrens van 25 jaar wordt ook verlengd in geval van onderbreking van het onderwijs door overmacht + 3 maanden - de indieningstermijn van één jaar begint pas na de inschrijving tot de wachttijd en de leeftijd van 18 jaar - de betrokkene moet elke passende werkaanbieding of stage aanvaarden
	KB van 22.11.1976	Uitbreiding: De leeftijdsgrens van 25 jaar bij uitkeringsaanvraag en de indieningstermijn van één jaar worden verlengd in geval van dienst als gewetensbezwaarde
1979	KB van 05.10.1979 Inwerkingtreding: 10.10.1979	Beperking: - een passend werkaanbod op niveau middelbaar onderwijs is mogelijk ook al heeft de betrokkene hogere studies gedaan - in plaats van 1 dag zijn voortaan minimum 4 weken werk nodig in de wachtperiode om uitkeringen te kunnen ontvangen op basis van arbeidsprestaties
1980	KB van 24.12.1980 Inwerkingtreding 01.01.1981	Uitbreiding: - de leeftijdsgrens verhoogt van 25 tot 26 jaar Beperking: - de duur van de wachttijd verhoogt van 75 tot 150 dagen vanaf 18 jaar
1982	KB van 30.03.1982 Inwerkingtreding: 01.07.1982	Uitbreiding: - de studies lager secundair technisch of beroeps moeten niet meer erkend worden door het Beheerscomité - de indieningstermijn van 1 jaar kan verlengd worden voor studies van elk niveau en voor erkende buitenlandse studies
	KB van 30.03.1982 Inwerkingtreding: 01.01.1983	Instelling van een apart stelsel wachttuitkeringen voor de niet-gezinshoofden : - voldoen aan artikel 124 - forfaitaire bedragen (-18 jaar, 18-20 jaar, +21 jaar)
	KB van 07.06.1982 Inwerkingtreding 24.06.1982	Beperking: - een studentencontract (zonder RSZ-inh.) in de periode juli, augustus, september verlengt de wachtperiode
1983	KB van 12.04.1983 Inwerkingtreding: 01.06.1983	Uitbreiding: - afschaffing van de indieningstermijn van 1 jaar - de vakantieperiode tussen twee schooljaren wordt gelijkgesteld met studietijd Beperking : - noch voltijdse leergangen, noch leertijden mogen gevolgd worden tijdens de wachttuitkeringen
1984	KB van 13.07.1984 Inwerkingtreding: 01.08.1984	De samenwoont met een Belg die tewerkgesteld is bij de Belgische strijdkrachten in Duitsland wordt gelijkgesteld met een inschrijving als werkzoekende op voorwaarde dat men ingeschreven is en blijft bij een STD

	KB van 07.08.1984 Inwerkingtreding: 01.07.1984	De instelling van een stelsel van overbruggingsuitkeringen voor de jongeren in deeltijdse leerplicht. Het bedrag is gelijk aan dat van de wachtuitkeringen voor de niet-gezinshoofden en aan de werkloosheidsuitkeringen voor de gezinshoofden
1985	KB van 15.07.1985 Inwerkingtreding: 01.08.1985	Wachtuitkeringen Uitbreiding : * de 26 tot -30-jarigen worden toegelaten na een wachttijd van 300 dagen * worden vrijgesteld van de wachttijd : - de jongeren die 3 maanden bijtekenden na hun legerdienst of dienst als gewetensbezwaarde - de jongeren na een dienstdienst als reserveofficier Beperking : - sancties worden voorzien voor zij die aanbiedingen van werk, stage of beroepsopleiding weigerden, - 3 weigeringen leiden tot de uitsluiting van artikel 124
1988	KB van 22.06.1988 Inwerkingtreding: 01.07.1988	Overbruggingsuitkeringen verlengd tot 30.06.1989
	KB van 03.10.1988 wijzigt het art. 160 van het KB van 20.12.1963 Inwerkingtreding: 01.01.1989	Uitbreiding: Een verhoogde uitkering wordt toegekend aan de werkloze met forfaitaire uitkering die samenwoont met een partner met wachtuitkering
	KB van 04.10.1988 Inwerkingtreding: 01.01.1989	Uitbreiding: De legerdienst, dienst als gewetensbezwaarde of coöperant telt mee als wachttijd
1989	KB van 14.08.1989 dat een artikel 124 bis invoegt in het KB van 20.12.1963	Uitbreiding: Toepassing van artikel 124 voor bepaalde leerlingen uit het onderwijs met beperkt leerplan
	Inwerkingtreding: 01.01.1990	Uitbreiding: In afwijking van artikel 125 toepassing van het artikel 124 op de Marokkanen en Tunesiërs
1991-1992	KB 25.11.1991 Inwerkingtreding: 01.06.1992	Hergroepering en coördinatie van de fundamentele principes zoals de toelatingsvoorwaarden, de studies die het recht openen, de maximumleeftijd, ...voor overbruggings- en wachtuitkeringen - de terminologie ' wachtuitkeringen ' wordt uitgebreid tot de werknemers met gezinslast (art. 36) - de gecontroleerde leercontracten openen het recht op wachtuitkeringen (art. 36) - vastleggen van de voorwaarden voor de overgang van overbruggings- tot wachtuitkeringen en van overbruggings- of wachtuitkeringen tot werkloosheidsuitkeringen of bijzondere uitkeringen voor mindervaliden (art. 39-41)
1993-1994	KB 27.12.1993 Art. 1 Inwerkingtreding: 01.01.1994	Verhoging van het aantal arbeidsdagen vereist voor de toelaatbaarheid tot de werkloosheidsuitkeringen voor -26-jarigen: van 155 tot 312 dagen. Deze maatregel heeft een directe invloed gehad op het aantal gerechtigden op wachtuitkeringen
	Art. 3 & 4 Inwerkingtreding: 01.07.1994	Wachttijd vereist voor de toelaatbaarheid tot de wachtuitkeringen: -18 jarigen: 155 dagen 18-25 jarigen: 233 dagen

		26-30 jarigen: 310 dagen (geen wijziging) Wachttijd vereist voor de overbruggingsuitkeringen: 155 dagen
1995	KB van 22.11.1995, art. 5 voert art. 36 § 2, 5° in het KB van 25.11.1991 Inwerkingtreding: 01.12.1995	Uitbreiding: Opleidingsstages in het buitenland worden erkend als wachttijd
1997	KB van 13.12.1996 voert het art. 36 § 1, 1 ^e lid, 2°, h in het KB van 1991 Inwerkingtreding: 01.01.1997	Uitbreiding: Gelijkwaardige studies in de EER geven recht op wachtuitkeringen
1999	KB 25.03.1999 Inwerkingtreding: 01.04.1999	Uitbreiding: Optrekken van het dagbedrag van de uitkeringen voor alleenwonenden van +25 jaar met 203 BEF
	KB 25.03.1999 Inwerkingtreding: 01.07.1999	Uitbreiding: De vorige verhoging van het dagbedrag voor alleenwonenden wordt lichtjes opgetrokken tot 211 BEF om het dagbedrag te laten overeen te komen met een OCMW-uitkering (bestaansminimum)
2000	KB 14.05.2000 Inwerkingtreding: 01.07.2000	Behoud van de overbruggingsuitkeringen tot het einde van de studiecycclus of de lopende opleiding

Recente publicaties van de RVA

I. Bron: betalingsdossier

1. Maandelijks publicaties

- STAT-INFO Jaarabbonnement 2001: **3 840 BEF (95,19 EUR); 320 BEF (7,93 EUR)** per nr.
- FLASH-INFO Jaarabbonnement 2001: **480 BEF (11,90 EUR); 40 BEF (0,99 EUR)** per nr.

2. Jaarlijkse publicaties

- Jaarverslag 2000: **660 BEF (16,36 EUR)**
- Jaarverslag 2000 - beknopte versie
(ook beschikbaar in het Frans, Engels en Duits): **Gratis**
- Statistisch jaarboek 2000: **400 BEF (9,92 EUR)**

3. Andere publicaties

- De loopbaanonderbreking - 1985-1998. Actualisatie: **150 BEF (3,72 EUR)**
- De plaatselijke werkgelegenheidsagentschappen (PWA's)
Beschrijvende analyse van de gebruikers en de werklozen: **200 BEF (4,96 EUR)**
- Financiële werkgelegenheidsvallen: **300 BEF (7,44 EUR)**
- Evolutie van het aantal rechthebbenden op de
werkloosheidsverzekering van 50 jaar en meer: **300 BEF (7,44 EUR)**
- De termijn voor het behandelen van de uitkeringsaanvragen: **100 BEF (2,48 EUR)**
- De statuten deeltijdse arbeid in de werkloosheidsverzekering: **250 BEF (6,20 EUR)**
- De rechthebbenden op wacht- en overbruggingsuitkeringen: **250 BEF (6,20 EUR)**

II. Bron: inschrijving als WZ

1. Maandelijks publicaties

- Maandelijks mededeling:
Jaarabbonnement 2001: **360 BEF (8,92 EUR); 30 BEF (0,74 EUR)** per nr.
- Maandelijks bulletin:
Jaarabbonnement 2001: **3 840 BEF (95,19 EUR); 320 BEF (7,93 EUR)** per nr.

2. Driemaandelijks publicatie

- Geografische spreiding van de werkloosheid.
Verdeling per gemeente, arrondissement en provincie
Jaarabbonnement 2001: **1 500 BEF (37,18 EUR); 375 BEF (9,30 EUR)** per nr.

3. Andere publicaties

- Het conventioneel bruggensioen - 1975 - 1994. Actualisatie: **150 BEF (3,72 EUR)**

III. Reglementering

- Coördinatie van de werkloosheidsreglementering: **5 600 BEF (138,82 EUR)**
- Reglementaire teksten en commentaren: **1 650 BEF (40,90 EUR)**
- Wegwijs in de werkloosheidswetgeving: éénmalige versie: **450 BEF (11,16 EUR)**
geactualiseerde versie: **800 BEF (19,83 EUR)**